

Grafik: 1508

DANMARK NU NR. 5
DANSK BISTAND STEG I 2005
MED 400 MIO. KR., MEN VI
ER DUMPET NED PÅ 5. PLAD-
SEN OVER VERDENS DONO-
RER MÅLT PÅ BNP.
SIDE 3

Foto: Klaus Holsting

TUREN GÅR TIL....
EN MINDRE SKÆV VERDEN.
STOR DANIDA-SATSNING
PÅ NY 'REJSEBOG' OM 2015
MÅLENE.
SIDE 12-13

ud>ikling

MÅNEDSAVIS OM DANSK
UDVIKLINGSBISTAND

April/Nr. 03/2006

”AGRICULTURE IS BACK”

Den internationale støtte til landbruget i Afrika er faldet dramatisk siden begyndelsen af 80'erne. Men nu er der nye toner på vej. Efter 10 års finansiell tørke skal bistandsindsatsen og investeringerne igen rettes mod Afrikas landbrug.

Ikke mod stordrift og eksportlandbrug. Nej, Afrika syd for Sahara skal løftes ud af fattigdom gennem støtte til småbønder, der er hjørnestenen i de afrikanske landes økonomier.

Den erkendelse deles af internationale donorer, regionale samarbejdsorganisationer og afrikanske regeringer. Ifølge landbrugsforsker, Esbern Friis-Hansen fra Dansk Institut for Internationale Studier, er den nødvendige viden om teknologi og landbrugspolitik og et stort regionalt markedspotentiale til stede.

”Esbern Friis-Hansen siger: – Det er bestemt også muligt for det afrikanske landbrug at klare sig på eksportmarkedet. Men nok ikke på det europæiske eller amerikanske marked, men derimod på det asiatiske marked, hvor efterspørgslen på landbrugsproduktioner vil tredobles de næste 20 år.”

udvikling har også set på, hvorfor et afrikansk land som Zambia, der kunne være en kernesund landbrugsnation, ikke kan brødføde sig selv.

Læs s. 8-9

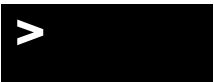
AFRIKAS STJERNE ER LYSEBLÅ...

Kun få danske virksomheder har mod på at drive forretning i lande som Sierra Leone, Liberia og Congo. Det har A.P. Møller-Mærsk-koncernen, som i dag er til stede i 40 lande i Afrika med en stærk position inden for container-terminaler – blandt andet med støtte fra Industrialiseringsfonden for Udviklingslandene (IFU).

– Den bedste måde at reducere den økonomiske risiko ved at gøre forretninger i Afrika på, er at sprede forretningen over flere lande og flere industrier, siger finansdirektør Jørgen A. Engell i et sjældent interview med *udvikling*. Og koncernen har spredt sig: A.P. Møller-Mærsk kan i dag sætte den syvttakkede stjerne 100 steder i 40 forskellige lande på Afrika-kortet. I sammenligning har Danmark 11 ambassader i Afrika. (Plus et større antal konsulater).

Ekspansionen i Afrika er blandt andet sket med støtte fra Industrialiseringsfonden for Udviklingslandene (IFU). I dag er IFU og A.P. Møller-Mærsk partnere i fem Afrika-projekter i Benin, Cameroun, Nigeria, Togo og Egypten; primært projekter med containerterminaler, som er en hjørnesten i Mærsk's Afrika-aktiviteter.

– Vores opgave er at lave fornuftige forretninger, men vi lægger vægt på, at det også er til glæde for lokalsamfundet. Som forretningsmand i Afrika må man tilføre samfundet en værdi. For eksempel i form af uddannelse, træning af lokale medarbejdere samt velordnede forhold på vore arbejdspladser. I Afrika er det ikke klogt kun at tænke på kortsigtet at maksimere overskuddet. Det kan betale sig at opføre sig ordentligt – og så kan man på lang sigt gøre gode forretninger, siger Jørgen A. Engell. *Læs s. 14-15*

INDHOLD

NYHEDER

Danmark på en 5. plads. Kraftig stigning i den international bistand 3

Fugleinfluenza. Verdens fattige bønder betaler prisen. 4

Røde næser. Igen kritik af dansk aids-indsats 4

NGO-gymnastik i Vejle. Største danske NGO-træf nogen sinde 5

Er vand en menneskeret? 13.000 vandeksperter samlet i Mexico 6

En prins kom forbi. Joachim på besøg i Cambodja og Vietnam. 7

Miljø-økonom: Oversete naturressourcer er u-landenes vej til vækst. 7

AFRIKA

’Agriculture is back’. Bred enighed om at satse på Afrikas småbønder. 8

Benin. Yayi Boni er navnet på landets næste præsident 9

Zambia. Folk sulter trods masser af frugtbar landbrugsjord 10

Zambia. Betal din uddannelse med tomater. 11

Per Pinstrup Andersen. Økologi en farbar vej – også i u-landene 11

Turen går til EN MINDRE SKÆV VERDEN12-13

Container-kongen. Interview med MAERSK-direktør Engell.14-15

Trafikdrab. Afrikas oversete dræber 16

MELLEMØSTEN

Efter tegninge-sagen. Oversigt over de næste måneders dialogtiltag. 17

DUF tager til genmæle. Ungdommen bliver ikke hjemme 17

DEBAT

Nepal. MS-formand Søren Hougaard kommenterer artikel i *udvikling*. 18

Når nødhjælp skader. Thomas Ravn-Pedersen om hjælpens dilemma. 18

Livlig debat på RUC. Tørnæs, Lykketoft, Paldam og Friis Bach i clinch . . 19

BØGER

Socialt ansvar (I). Corporate Citizenship in Developing Countries 20

Socialt ansvar (II). Håndbog om etiske overvejelser for firmaer 20

NAVNE

Kjartan Björnsson om EU’s genopbygning i Bosnien-Herzegovina 22

Trine Pertou Mach stod for 22 unge muslimers dialog-rejse til Danmark . . 23

Nyt om Navne 23

BAGSIDEN

Rundt om raslebøssen. *udvikling* samler ind 24

ud>ikling

Udgives af Danida, Udenrigsministeriet
Kommunikationsenheden, Asiatick Plads 2, 1448 København K
Telefon 33 92 00 00
32. årgang. Udkommer ni gange om året. Trykoplæg: 11.300
Trykt version: 87-7667-442-8
e-version: 87-7667-443-6
ISSN nr. 0106-0570

Abonnement (gratis), adresseændringer og udsendelse
www.udvikling.dk eller kontakt Schultz Distribution:
Telefon 43227288, mail schultz@schultz.dk

Redaktion

Redaktør: Stefan Katić (sk) – 33 92 08 67. stekat@um.dk
Journalist: Poul Kjar (pk) – 33 92 01 34. poukja@um.dk
Journalistpraktikanter: Rosalina Dias Larsen – 33 92 08 01. roslar@um.dk
Og Øivind Nicolay Holtermann – 33 92 01 34. oivhol@um.dk
Ansvarshavende iflg. presseloven: Kontorchef Eva Egesborg Hansen.
Korrektur afsluttet den 5. april 2006.
Korrektur: Lisbet Rubinstein

Nyt om navne

Irene D. Josephsen – 33 92 19 27. avisenudvikling@um.dk

Design, layout og illustration: 1508 A/S
Tryk: Skive Folkeblad. Trykt på svanemærket papir med miljøvenlige farver.

Hjemmeside

www.udvikling.dk. Her findes bl.a. tidligere numre.
Tidligere numre kan rekvireres fra Netboghandelen på:
www.danida-publikationer.dk eller hos DBK Logistik Service på telefon 32 69 77 88

Artikler i månedsavisen *udvikling* udtrykker ikke nødvendigvis
Udenrigsministeriets synspunkter.

Danida

NYT FRA STYRELSEN

MISSION IMPOSSIBLE

Af Bo Simonsen

Der findes forslag til udviklingsbistand, hvor man ved første gennemlæsning frygter for ophavsmændenes/ kvindernes mentale velbefindende.

Hvor man om projekt- eller programforslaget tænker:

De må jo være skingrende gale... eller håbløst naive. At smide gode danske skattekroner efter den slags galimatias er på grænsen til det kriminelle!

Et sådan projekt blev præsenteret på marts-mødet i Danidas Styrelse. ”Støtte til national forsoning og opbygning af civilsamfundet i Burma” hedder projektet. Bag ansøgningen står Dansk Burma Komité, og det ansøgte beløb er 23 mio. kr. fordelt over tre år.

Allerede på første side af projektbeskrivelsen lægges åbent frem, hvilke overvældende forhindringer som forsoning og opbygning af civilsamfund støder på i dagens Burma:

”Burma styres af ét af verdens mest brutale militærdiktaturer.” Og lidt længere fremme i ansøgningen gives der ikke rum for falsk optimisme: ”muligheden for en national forsoning (er) betydeligt svækket” og ”der forekommer fortsat grove og udbredte menneskerettighedsovergreb. Mange politiske fanger, udbredt anvendelse af tvangsarbejde og brug af børnesoldater. Den økonomiske og sociale situation i landet er forværret og flygtningestrømmen vokser til Burmas nabolande.”

Med andre ord: Et rigtigt ubehageligt sted at være opposition og civilsamfund.

Pengene til Burma-komiteens projekt skal blandt andet bruges til at ”styrke de etniske grupper og den demokratiske oppositions kapacitet til at indgå i FN-støttede forhandlinger om et demokratisk Burma”. De vigtigste aktiviteter her er arbejdet med en ny forfatning samt bedre sundhed og uddannelse for befolkningen i de ’etnisk kontrollerede’ områder i landet.

Den Danske Burma Komité vil sammen med fire samarbejdspartnere være ansvarlig for programmets udførelse. Det skønnes, at op til 250.000 personer vil være direkte involveret, for eksempel i høringer om den ny forfatning og sundheds- og uddannelsesaktiviteter i de dele af Burma, der kontrolleres af etniske grupper. Millioner af lyttere forventes at lægge øre til Radiostationen *Burmas Demokratiske Stemme*, der støttes af projektet.

Det lyder som om det muliges kunst virkelig står over for en udfordring i dette land, hvor militærregimet kontrollerer sådan cirka 95 pct. af det nationale territorium, og der kun er enkelte ’diktaturfri’ enklaver i grænseområderne. Størstedelen af programmet skal da heller ikke gennemføres inde i selve Burma, men i nabolandet Thailand samt i Norge, hvor radiostationen *Burmas Demokratiske Stemme* blandt andet sender fra. Det hører dog med til historien, at mange af de personer, der trænes i Thailand, går tilbage over grænsen og arbejder inde i Burma.

En væsentlig del af programmet er aktiviteter, som kan fremme kvinders og unges

deltagelse i demokratibevægelsen, lederkurser, kurser i administration og træning i græsrødsaktiviteter. Ikke nødvendigvis færdigheder, der – på grund af den ufleksible politiske situation i Burma – kan bruges her og nu. Men militærdiktaturer sidder ikke evigt, og når militærets jerngreb begynder at løsnes, er det helt afgørende, at de forskellige grupperinger af demokratiske kræfter står rustet til at tage over.

De mange aktiviteter er ikke fri fantasi. De har faktisk været i gang med dansk støtte de seneste tre år, og projektet, der blev præsenteret og godkendt af Danidas Styrelse, er en fortsættelse af et eksisterende program. Det betyder blandt andet, at *Burmas Demokratiske Stemme* allerede har omkring 13 millioner lyttere. En ekstern gennemgang af de dansk-støttede aktiviteter konkluderer, at programmet på væsentlige områder har bidraget til at skabe forudsætninger for en fredelig overgang til demokrati i Burma.

At støtten til national forsoning i Burma langt fra er en enlig svale i dansk udviklings-samarbejde blev understreget af et andet punkt på Styrelsens dagsorden: Orientering om FN’s beslutning om at etablere en Fredsopbygningskommission. Danmark har blandt andet sammen med Tanzania været frontløber i at få dannet kommissionen, der får som opgave at ”sikre koordination mellem aktører i konfliktramte lande umiddelbart efter fredsslutning og bygge bro til den langsigtede genopbygning”. Eller med andre ord: Forebygge at krig og konflikt blusser op igen.

Nogen vil måske skyde den slags initiativer ned som kommissions-fetichisme og FN-fatamorgana. Men forudsat at den politiske vilje er til stede, så er det slet ikke umuligt at nogle af denne verdens *missions impossibles* – med Fredsopbygningskommissionens indsats – kan få en happy end.

For eksempel i Burma.

Bo Simonsen er journalist i Udenrigsministeriets Kommunikationsenhed, bosimo@um.dk

Tiltrådte bevillinger i marts
> Støtte til national forsoning og opbygning af civilsamfund i Burma, fase 2 (23 mio. kr.)
Derudover behandlede Styrelsen disse emner:
> Meddelelse om Oplysningsbevillingen, 1. fordelingsrunde 2006. > Udkast til ny dansk befolkningsstrategi > Orientering om opbygning af FN's Fredsopbygningskommission > Årsforhandlinger med rammeorganisatio-nerne (større danske NGO'er) > Mandat for tilslutning til fælles landestrategi i samarbejde med regering og en række donorer i henholdsvis Zambia og Tanzania.

Styrelsen for Internationalt Udviklingssamarbejde er rådgivende organ for udviklingsministeren. I praksis forelægges Styrelsen alle nye bilaterale og multilaterale projekter og programmer på over 10 mio. kr., samt oplæg til nye strategier og handlingsplaner. Læs mere om Styrelsens medlemmer og tiltrådte bevillinger på www.um.dk/manu/Udviklingspolitik/OmDanida/Styrelsen-Raadet/Styrelsen

REKORDVÆKST I DEN INTERNATIONALE BISTAND

Afrika syd for Sahara kan se frem til mere end en fordobling af støtten frem mod 2010, hvor bistandsstrømmen stiger til 130 mia. dollars om året, fremgår det af ny opgørelse fra OECD’s udviklingskomité.

Af Poul Kjar

Udviklingsbistanden fra OECD-landene steg fra 79 mia. dollars i 2004 til 106 mia. dollars i 2005. Og der er udsigt til, at bistanden runder 130 mia. dollars – omkring 1.000 milliarder danske kroner i 2010, hvis donorerne indfrier deres løfter, fremgår det af nye tal fra OECD’s udviklingskomité, DAC.

Men hvordan vil de mange nye penge blive fordelt?

Det spørgsmål giver DAC et svar på i form af et fordelings-scenarium.

De afrikanske lande syd for Sahara kan ifølge dette scenarium se frem til mere end en fordobling i den internationale støtte i 2010.

Det gælder blandt andet det danske programsamarbejdsland Tanzania, der i DAC’s fremskrivning topper listen over de største modtagere af international bistand i 2010 – og programsamarbejdslandene Mozambique og Ghana, der er nye på Top10 og som overtager pladserne fra Egypten og Kina (se tabel).

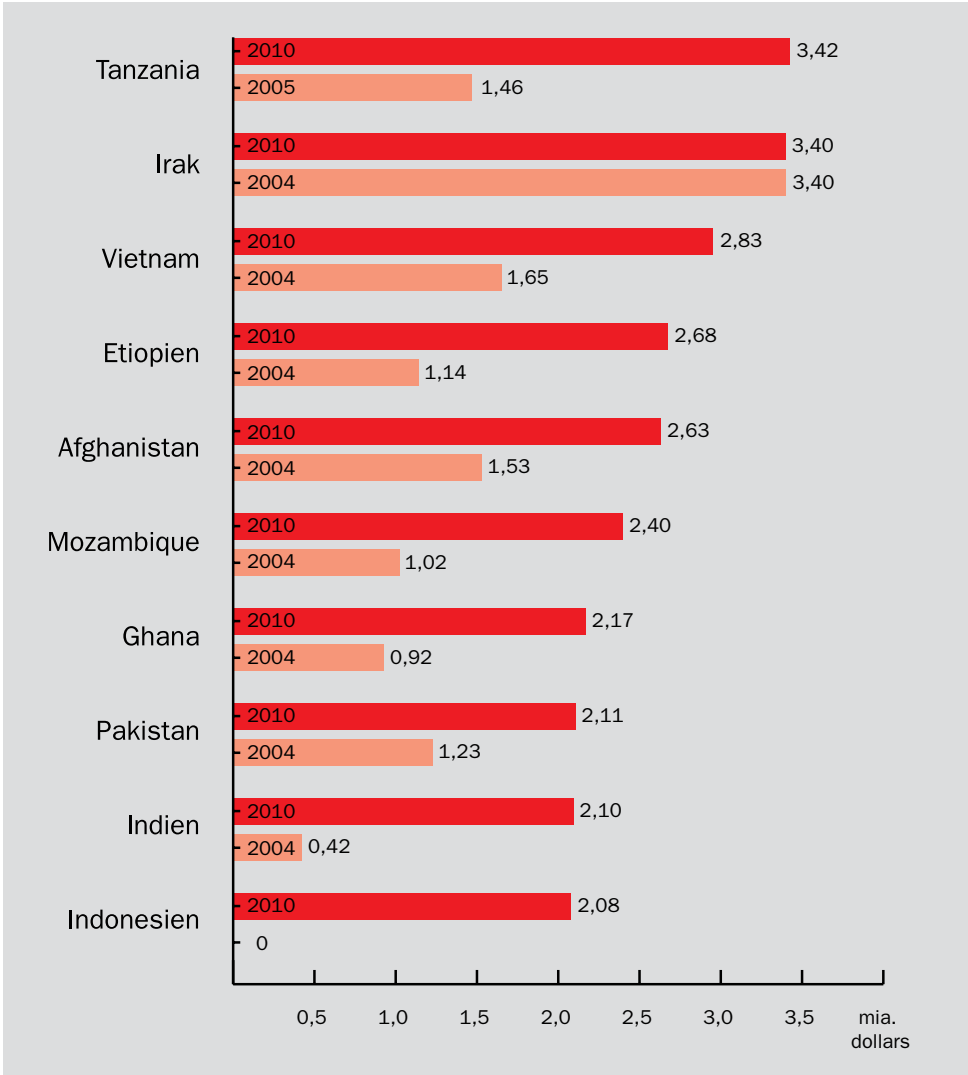
Mozambiques internationale udviklingsbistand vil stige til 2,4 mia. dollars, og det betyder, at 41 pct. af landets bruttonationalindkomst (BNI) vil komme fra donorer – og den samme donorafhængighed vil gøre sig gældende for lande som Afghanistan (41 pct.), Sierra Leone (42 pct.), Malawi (39 pct.) og Rwanda (36 pct.).

Kan landene absorbere bistanden?

Ifølge DAC er der hårdt brug for bedre donorkoordinering og langtidsplanlægning – hvis den øgede udviklingsbistand skal være effektiv og bidrage til at opfylde FN’s 2015 Mål om at reducere verdens fattigdom.

Udviklingskomiteen skriver i rapporten *Scaling up for results* fra den 21. marts, at udviklingslandenes evne til at absorbere udviklingsbistand vil blive sat på prøve, og at det kan diskuteres, om nogle af pengene skal omdirigeres til lande, der er mindre donorafhængige.

Hvis DAC’s fremskrivning holder stik, vil

Ti største modtagere af international bistand OECD-landenes udviklingskomité DAC har udarbejdet dette fremtids-scenarium for fordelingen af den stærkt stigende internationale udviklingsbistand til 2010. Røde søjler angiver bistanden i 2010, den lyserøde søjle udviklingsbistanden i 2004.

danske programsamarbejdslande som Uganda (24 pct. af BNI), Zambia (24 pct. af BNI), Burkina Faso (21 pct. af BNI) og Mali (19 pct.) ligge højt på listen over de meste donorafhængige i 2010.

Programsamarbejdslande som Bangladesh, Nepal og Bolivia ligger på henholdsvis to, syv og ti pct. af deres respektive BNI.

DAC-rapporten omtaler, at den ’komplekse virkelighed’ i udviklingslandene kan gøre det vanskeligt at koordinere og planlægge bistanden ud fra en længere tidshorisont. Rapporten slår dog fast, at disse forhold ikke må forhindre, at OECD-landene lever op til løfterne om en markant stigning i udviklingsbistanden frem mod 2010.

Gældslettelse og genopbygning i Irak

Årsagen til, at verdens samlede udviklingsbi-

stand er steget med 34 pct. fra 2004 til 2005 er ikke mindst det internationale samfunds gældslettelse til Irak (14 mia. dollars) og til Nigeria (fem mia. dollars).

Hvis man ser bort fra gældslettelsen, vil stigningen i udviklingsbistanden fra OECD-landene være på knap ni procent, og en stor del af den stigning skyldes den internationale tsunami-hjælp til Indonesien og Sri Lanka.

Udover gældslettelse går en stor del af stigningen i den internationale bistand til genopbygningen i Irak. Det gælder særligt for verdens største donor – i absolutte tal – USA.

Den amerikansk udviklingsbistand steg med 27 mia. dollars i 2005, hvoraf 3,5 mia. dollars gik til Irak og 1,5 mia. dollars til nar-kobekæmpelse i Afghanistan.

Den amerikanske bistandsprocent steg

dermed fra 0,17 til 0,22 procent af BNI; det højeste niveau siden 1986.

OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development, som er 30 vestlige landes organisation for økonomisk samarbejde og udvikling.

DANMARK PÅ EN 5. PLADS

Trods en stigning på 400 mio. kr. er Danmark dumpet to pladser ned på listen over verdens mest gavmilde nationer

Danmarks udviklingsbistand udgjorde i 2005 12,6 mia. kr. og er steget med godt 400 mio. kr. i forhold til 2004. Men bistandsprocenten er alligevel faldet fra 0,85 pct. til 0,81 pct. af bruttonationalindkomsten (BNI) på grund af den stærke vækst i dansk økonomi. Dermed befinder Danmark sig nu på en femteplads på listen over verdens største donor-nationer målt på bistandsprocenten, men tilhører stadig den eksklusive gruppe af lande, der ligger over det internationalt fastsatte mål om at bruge 0,7 pct. af BNI på international udviklingsland.

Den danske regering udstedte sidste år en garanti, der sikrer, at Danmark ikke kommer under 0,8 pct. af BNI i de kommende år, og som vil udløse flere penge til næste år, hvor garantien træder i kraft.

Det er fortsat Norge, der topper listen med 0,93 pct., men den svenske bistand er steget med 20 pct. i 2005, og det bringer den svenske bistandsprocent op på den næst højeste i verden med 0,92. Herefter følger Luxembourg (0,87) på tredje pladsen, Nederlandene på fjerde pladsen med (0,82) og endelig Danmark på femte pladsen.

De øvrige europæiske lande ligger endnu et stykke fra EU-målsætningen om at bruge 0,56 pct. af BNI på udviklingsbistand i 2010.

EMIGRANTER SENDER 100 MIO. KR. HJEM OM ÅRET

Hvert år sender emigranter fra Mellemøsten og Nordafrika bosiddende i Europa omkring 100 mia. kr. tilbage til deres hjemlande. Det fremgår af en rapport fra EU, der kortlægger pengetransaktioner mellem lande. Kun de 53 mia. kr. bliver overført via konventionelle kilder såsom banker og lignende. Det resterende beløb, som er beregnet ved skøn, bliver sendt via private ikke-registrerede kanaler.

90 pct. af pengene er blevet overført til

Marokko, Algeriet, Tunesien og Tyrkiet.

Pengene er en enorm indtægtskilde for landene og overstiger, hvad de får tilført både gennem udenlandske investeringer og udviklingsbistand. For visse lande svarer beløbet til op mod 22 pct. af BNP.

Verdensbanken vurderer, at der i 2005 på verdensplan blev overført 323 milliarder dollars. /RDL

37 MIA. DOLLARS I GÆLDSLETTELSE TIL 17 LANDE

Verdensbanken har besluttet at give gældslettelse til 17 af verdens fattigste lande – heraf ti danske programsamarbejdslande.

Den totale sum beløber sig til 37 mia. dollars. Med start 1. juli vil banken afvikle gælden over en 40-årig periode. I forbindelse med beslutningen udtalte præsidenten for Verdensbanken Paul Wolfowitz at:

– Dette er en historisk aftale, som kombinerer de stigende globale pengestrømme til

udviklingslandene med gældsletter, hvilket vil hjælpe fattige lande med at opnå 2015 Målene.

De HIPC-lande (Heavily Indebted Poor Countries), der har fået fuld gældslettelse fra banken er: Benin, Bolivia, Burkina Faso, Etiopien, Ghana, Guyana, Honduras, Madagaskar, Mali, Mozambique, Nicaragua, Niger, Rwanda, Senegal, Tanzania, Uganda and Zambia. Mauritius følger senere. /RDL

FATTIGE BØNDER BETALER PRISEN

Foto: Polfoto/Sarah Kell.

Af Rosalina Dias Larsen

Når internationale organisationer som FN's Fødevare- og Landbrugsorganisation (FAO) og Verdenssundhedsorganisationen (WHO) går ud og anbefaler, at fugleinfluenza-epidemien skal bekæmpes blandt små husdyrhold, så er de forkert på den. Og de ved det.

Den egentlige kilde til sygdomsspredningen skal findes hos de store industrialiserede fjerkræproducenter. Det er her, sygdommen udvikles fra at være en harmløs fugle influenza til at være dødelig for både mennesker og dyr.

Kritikken fremgår af en rapport, der netop er udkommet fra den internationale NGO GRAIN (Genetic Resources Action International) med hovedkvarter i Spanien.

– For at undgå en verdensomspændende epidemi blandt mennesker bekæmper man

sygdommen ved at dræbe fuldstændigt raske fugle. Vi taler her om livsgrundlaget for millioner af fattige mennesker i udviklingslandene. Den nuværende indsats, senest i Ægypten, hvor man har slået alt fjerkræ ihjel i store områder, er fuldstændig overdrevet, siger Devlin Kuyek, der er talsmand i GRAIN.

Og kritikken er berettiget, mener Jens Christian Riise, leder af Fjerkrænetværket på Landbohøjskolen, som er et Danida-finansieret netværk.

– Selv om rapporten er ensidig, så er den vigtig. Præmisserne for, hvordan vi agerer internationalt, skal diskuteres hele tiden, siger han.

Han har tidligere i et debatindlæg i Politiken gjort opmærksom på, at milliarder af fattige bønder i udviklingslandene vil miste deres livsgrundlag, hvis de internationale tiltag, der er planlagt, bliver gennemført.

I bestræbelserne på at bekæmpe fugleinfluenza er verdens fattige småbønder kommet i klemme. Det er de store industrialiserede fjerkræproducenter, der i stedet bør sættes ind overfor, mener kritikere.

De fattige bønder lider under svigt

De internationale organisationer er godt klar over, at det er de store fjerkræindustrier, der bør være i fokus for bekæmpelsen. Det mener Devlin Kuyek fra GRAIN.

Senest har organisationen i forbindelse med udsendelsen af sin rapport skrevet et brev til FAO, hvori de gør opmærksomme på problemstillingen.

Men GRAIN har endnu ikke modtaget nogen form for reaktion fra FAO.

Til *udvikling* siger Jan Slingenbergh, senior officer i FAO, at de er bevidste om, at industrien spiller en rolle i udviklingen af sygdommen.

– Vi vil ikke gå ind i en diskussion af, hvem der spiller den væsentligste rolle. For øjeblikket forsøger vi at finde ud af, hvordan de små bønder kan reds samtidigt med, at sygdommen ikke udbredes. Det gør vi i et strategipapir, som skal være færdigt i maj, siger Jan Slingenbergh fra FAO.

Imens er de fattige bønder ved at blive ofret i kampen mod fugleinfluenzaen, mener GRAIN.

Eksempelvis har myndighederne i Nigeria, på opfordring fra blandt andet FAO og WHO, slået tusindvis af fattige bønders fjerkræ ihjel i River State. Dette vel og mærke uden at give nogen form for kompensation til de berørte familier.

I Vietnam og Ægypten forsøger myndighederne at forbyde fjerkræhold på under 50 fugle.

Konsekvensen er efter Devlin Kuyeks mening, at mange vil miste deres levebrød.

Industrien har spredt sygdommen

I rapporten fremgår det, at de industrialiserede fjerkræproducenter spiller en central rolle i spredningen af sygdommen. Det er specielt den thailandske producent CP (Charoen Pokphand), der bliver fremhævet. Ifølge GRAIN har CP været involveret næsten alle de steder i Sydøstasien, hvor fugleinfluenzaen er blevet fundet.

Samtidigt med at det thailandske firma opdrætter høns, producerer det også foder.

Ifølge WHO kan virus overleve over en måned i ekskrementer fra fugle, som ifølge rapporten er en af bestanddelene i CP's foder. Mange af de fjerkræproducenter, som firmaet har leveret foder til, er efterfølgende blevet ramt af fugleinfluenza.

På trods af at myndigheder og FAO godt er klar over industriens rolle, gøres der ifølge GRAIN ikke noget for at belyse deres rolle.

– Regeringerne vil gerne vise, at de gør noget for at bekæmpe sygdommen. Derfor slår de ned på småbønders fugle. De store fjerkræproducenter er stærke. Flere af dem er ejet eller har relation til medlemmer af regeringer. Hvorimod de fattige småbønder ikke er organiseret. De er lette mål, siger Devlin Kuyek.

Han mener ikke, at FAO opfylder den rolle, organisationen burde. – Tidligere har FAO beskyttet småbønder. Nu er bønderne pludseligt farlige, siger han.

Rapporten kan læses på
www.grain.org

DANMARKS INDSATS MOD AIDS RENT TIL GRIN?

Af Poul Kjar

– Kammerater, der er efterhånden flere huller i de ansvarlige ministres forklaringer på deres minimale indsats over for aids, end der er i manuskriptet til Ttv-serien Anne Pihl på TV2!

Og med mindre man forventer at løse kommende vesteuropæiske energikriser ved at tappe fjernvarme fra krematorieovne i Afrika, så er det ved at være på høje tid, at vi får rullet frem til stregen, sluppet fødderne fra bremsepedalen og skide på om nogen råber tyvstart!

Sådan sagde standup-komikeren Jan Gintberg i sin aids-tale til nationen fra Christiansborg Slotsplads den 1. april i forbindelse med Humor mod Aids-kampagnen, der satte hiv/

aids på danskernes dagsorden gennem events og salg af røde næser.

Organisationerne bag kampagnen, Ibis, Folkekirkens Nødhjælp og Aids-Fondet beskylder i rapporten ”Er Danmarks indsats mod aids i verden helt til grin?” den danske regering for at løbe fra løfterne om at gøre indsatsen mod aids til et af de vigtigste indsatsområder i dansk bistand.

Ifølge rapporten brugte Danmark sidste år 615 millioner kroner på at bekæmpe aids i u-landene. Det er markant mindre end de lande, vi normalt sammenligner os med. Ligeledes peger rapporten på, at Danmarks rapportering om indsatsen mod hiv/aids er særdeles mangelfuld.

Men er kritikken rimelig?

Det afhænger naturligvis af, hvem man

spørger.

Socialdemokratiets udenrigspolitiske ordfører, Jeppe Kofod, er helt enig i kritikken.

Han fremlagde den 21. februar et forslag i Folketinget om at styrke indsatsen over for hiv/aids i udviklingslandene med én mia. kr. over de næste fire år.

Udviklingsminister Ulla Tørnæs (V) er til gengæld uenig.

På et såkaldt paragraf 20-spørgsmål i Folketinget fra samme Jeppe Kofod om, hvor mange midler Danida har afsat specifikt til bekæmpelse af hiv/aids i 2005, svarede udviklingsministeren:

– Den danske bilaterale indsats ydes oftest som sektorprogramstøtte inden for sundhed, uddannelse eller infrastruktur – eller til en fælles konto, hvor der ikke er mulighed for

specifikt at følge de danske midler. Tilsvarende gives den multilaterale bistand oftest som et generelt tilskud til for eksempel UNICEF eller Verdensbanken.

Ulla Tørnæs sagde også, at der under høringsprocessen af regeringens nye strategiudkast på hiv/aids-området var bred opbakning (også fra organisationerne bag Humor mod Aids, red.) til denne integrerede tilgang til aids-bekæmpelse.

Med hensyn til den manglende rapportering har Ulla Tørnæs erkendt, at Danida ikke har været gode nok til at måle, hvor mange penge man bruger på at bekæmpe hiv/aids. Der arbejdes på at få indført et bedre målesystem, og regeringen vil i de kommende år øge indsatsen mod hiv/aids.

NGO-repræsentanter og politikere trådte for en weekend ind i maskinrummet for at gøre status på Civilsamfundsstrategien. Foto: Polfoto.

NGO-GYMNASTIK I VEJLE

Ildrætshuset i Vejle dannede i weekenden den 18. og 19. marts rammen om det største NGO-træf nogen sinde. Udviklingsministeren måtte lægge øre til en del kritik af regeringens politik. Men NGO’erne var i høj grad også selvkritiske.

Af Rosalina Dias Larsen

Mens byens børn satte alle kræfter ind på at lave deres årlige gymnastikopvisning, brugte en mangfoldighed af danske NGO’er deres kræfter på at diskutere fremtid, Oplysningsbevilling, kapacitetsopbygning, fortalervirksomhed, fleksibilitet – og især på at netwerke. Træffet, hvis formål var at finde metoder til at styrke den folkelige opbakning til NGO’erne og evaluere på Civilsamfundsstrategien, er det største nogensinde. Bag træffet står NGO-kontaktudvalget, en arbejdsgruppe der består af repræsentanter fra mere end 20 danske ikke-statslige organisationer. Omkring 250 deltagere fra over 80 danske organisationer, der arbejder med u-landsar-

bejde, var med på konferencen. Dertil kommer en lille håndfuld politikere heriblandt udviklingsminister Ulla Tørnæs (V) og repræsentanter fra Danida, som også har finansieret konferencen.

2015 Målene kræver ekstra indsats

”Det forpligter,” sagde udviklingsministeren i sin åbningstale. Hun henviste til, at langt over en milliard danske bistandskroner årligt går gennem NGO’erne. Det sker både til udviklingsrelaterede projekter og som humanitær bistand.

Et af de gennemgående temaer på konferencen var, hvor skidt det i virkeligheden går med fattigdomsbekæmpelsen. Mange gav udtryk for, at det vil kræve en ekstra indsats fra alle implicerede parter, hvis FN’s 2015 Mål om udvikling skal nås.

– Med den nuværende hastighed vil mange fattige udviklingslande ikke nå 2015 Målene om 10 år, men først om mere end 100 år. Dette er simpelthen for ringe, hvilket både udviklingslandene selv og de internationale organisationer bærer et ansvar for. I den sammenhæng har NGO’erne i Nord og Syd også et medansvar for, at deres arbejde ikke har været effektiv nok, sagde Hans Peter Dejgaard, der er rådgiver i 92 Gruppen.

Hans Peter Dejgaard gav også udtryk for, at NGO’erne har sovet i timen, og at organisationerne bør revidere deres metoder. Hans Peter Dejgaards løsningsforslag lyder på mere koordinering mellem regeringens programmer og civilsamfundsorganisationerne.

– Hvis man mener noget med at ville nå 2015 Målene, må alle gode kræfter sættes ind. Vi kunne i højere grad udnytte et samarbejde mellem Danida-støttede sektorprogrammer og danske NGO’er, sagde han.

Ministeren bakker op om NGO arbejdet

Generalsekretær i u-landsorganisationen Ibis, Vagn Bertelsen, var ikke enig i, at det er NGO’ernes ansvar, at 2015 Målene bliver opfyldt til tiden.

– Det er regeringernes ansvar både i Syd og Nord at opnå 2015 Målene. Organisationerne har også et klart ansvar, men det består i, at

vi er de fattiges stemme i den rige verden. Vi skal sætte fokus på den provokerende skævhed, der er mellem rige og fattige lande, sagde han.

I sin åbningstale i Vejle opfordrede udviklingsminister Ulla Tørnæs NGO’erne til at skabe debat om udviklingspolitik. Og hun vedkendte, at udviklingspolitik ikke står øverst på den hjemlige politiske dagsorden, sådan som den for eksempel gør i Storbritannien. Udviklingsministeren så gerne, at det samme blev tilfældet i Danmark.

Hun gav udtryk for, at regeringen bakker op om de danske NGO’ers arbejde. Og samtidigt understregede hun, at regeringen ikke har planer om større tiltag på NGO-området, og at den samlede NGO-bevilling vil fortsætte på mindst samme niveau som nu.

I år er der på finansloven givet tilsagn om 895,5 mio. kr. til danske NGO’er.

Civilsamfundsstrategien kan læses på www.danida-publikationer.dk

Læs mere fra NGO-forummet på www.udvikling.dk

VERDENS RIGESTE GIVER I STIGENDE GRAD TIL DE FATTIGSTE

I takt med at antallet af super-rige mennesker vokser, blomstrer filantropien. Teknologigiganter, rockstjerner og forretningsmænd giver i stigende grad ud af deres rigdomme. Og en stor del af filantropernes penge går til mennesker i verdens fattigste lande.

Trenden startede ifølge det britiske tidsskrift *The Economist* med oprettelsen af *Bill and Melinda Gates Foundation*. Indtil videre har grundlæggeren af Microsoft doneret 31 mia. dollars.

Selvom listen over de største og mest gi-

vende filantroper hovedsageligt består af amerikanere, så er der også europæere og nyrige fra blandt andet Kina, Indien og Thailand imellem.

Donationer til religiøse formål har altid været dominerende. Det skyldes ifølge *The Economist*, at filantroperne håber på at kunne købe sig til moralsk anstændighed. Dette gør sig især gældende i den muslimske del af verden, hvor mange nyrige har tjent deres penge på hasardspil, alkohol og i bankverdenen. /RDL

NY OPLYSNINGSPULJE AFVIST I FOLKETINGSSALEN

Oppositionens forslag om en ny oplysningspulje på 45 mio. kr. blev som forudset afvist ved førstebehandlingen i folketinget den 16. marts.

Udviklingsminister Ulla Tørnæs (V) sagde i sit indlæg, at der allerede anvendes 46 mio. kr. til oplysningsvirksomhed om u-landene i Danmark, og at en ny pulje ikke kan tilføje nyt i forhold til de aktiviteter, der i dag støttes af Danidas Oplysningsbevilling.

De Konservatives udviklingspolitiske ordfører, Carina Christensen, støtter udviklings-

ministeren i, at der i højere grad skal fokuseres på udbud og efterspørgsel efter oplysningsmateriale.

Forslagsstilleren til den nye u-landspulje, Jeppe Kofoed (S), udtrykte dog tilfredshed med, at udviklingsministeren har sat et analysearbejde i gang, der skal se på, hvordan Danida kan yde mest mulig effektiv oplysning.

Der var ingen spørgsmål til ministeren, og forslaget blev henvist til udenrigsudvalget. /pk

VAND ER EN MELLEMMRET

Ministerdeklarationen fra Verdens 4. Vandforum i Mexico med 13.000 deltagere bekræfter, at vand er af kritisk betydning, men omtaler det ikke som en menneskeret.

Af Poul Kjar

Ifølge FN's internationale menneskerettighedskonventioner har mennesket ret til liv. Ret til at ytre sig. Ret til en bolig. Og ret til en lang række andre internationalt vedtagne politiske, civile og sociale rettigheder.

Men der findes ikke en selvstændig artikel i konventionerne, der handler om retten til vand. Det kan virke besynderligt, da vand er en grundforudsætning for at opretholde livet.

Ministerdeklarationen fra Det 4. Vandforum i Mexico City, der fandt sted i marts med 13.000 aktører inden for vandområdet og regeringsrepræsentanter for mere end 100 lande, omtaler heller ikke vand som en ret. Deklarationen slår fast, at "vand er af kritisk vigtighed i alle aspekter af bæredygtig udvikling."

Men hvordan hænger det nu sammen? *udvikling* har spurgt Birgit Lindsnæs, sous-chef i Institut for Menneskerettigheder:

– I sidste ende er det et fortolkningsspørgsmål, om retten til vand er indskrevet i FN's menneskerettighedskonventioner eller ej. Og det er et fortolkningsspørgsmål, når man vælger ikke at indskrive vand som en ret i deklARATIONEN fra Mexico. For sagen er, at retten til vand indgår i fortolkningen af FN's konvention om sociale, økonomiske og kulturelle rettigheder i artiklen om retten til fødevarer, svarer menneskerettighedseksperter.

Hvad betyder det så i praksis?

– Retten til vand er en spændende diskussion. Men det vigtige for os er, at landene gør vand og integreret vandressource-forvaltning til en prioritet, så vi når 2015 Målene på området, siger fuldmægtig Lisbeth Jespersen fra Udenrigsministeriets Miljøkontor, der deltog i den danske delegation på vandforum i Mexico, der afholdes hvert tredje år på initiativ af FN's World Water Council.

"Integreret vandressource-forvaltning" dækker over planer for, hvordan landene bruger vand, inddrager og tager hensyn til økosystemer og alle de forskellige forbrugere af vand.

Ifølge Lisbeth Jespersen er det også meget vigtigt for Danmark, at ministererklæringen fra Mexico taler om vigtigheden af at holde øje med, hvordan det så går med arbejdet hen mod 2015 Målet om at halvere andelen af jordens befolkning uden adgang til rent drikkevand.

Et mål, som verdenssamfundet ser ud til at kunne nå globalt set. Mens det mange steder i Afrika syd for Sahara kræver en ekstraordinær indsats, hvis det skal lykkes.

Der findes ikke en selvstændig artikel i FN's menneskerettighedskonvention, der handler om retten til vand. Foto: Mikkel Østergaard.

En ret giver ikke gratis adgang til vand

Uden for i Mexicos Citys gader demonstrerede i tusindevis af lokale aktivister, indianergrupper og repræsentanter for internationale NGO'er imod privatiseringer inden for vandsektoren.

Et yderst varmt emne i Latinamerika, hvor en række lande har privatiseret dele af eller hele vandforsyningen – og som har medført store prisstigninger, blandt andet i det danske programsamarbejdsland, Bolivia.

Privatiseringer af vandforsyningen blev også diskuteret blandt de 13.000 delegerede, men prægede ikke debatten og er heller ikke nævnt i den afsluttende ministererklæring. Men ville det have set anderledes ud, hvis vand havde haft sin egen selvstændige artikel under FN's menneskerettighedskonvention? Dertil svarer Lisbeth Jespersen fra Udenrigsministeriet:

– Det er for mig at se to forskellige diskussioner. Fordi vi har ytringsfrihed, er det jo ikke gratis at annoncere i aviserne. Og en reguleret brugerbetaling på vand kan faktisk være nødvendigt også i den tredje verden.

er så fattige, at det er et problem at skulle betale noget for vandet.

Birgit Lindsnæs fra Institut for Menneskerettigheder forudser, at der i løbet af de næste 20 år vil komme nogle meget voldsomme

BEHOV FOR MILLIARD-INVESTERING I AFRIKAS VANDFORSYNING

Afrika har brug for 124 mia. kr. årligt til investeringer i vandsystemer over de næste 20 år. Det konkluderer Verdensbanken i en rapport, der blev præsenteret på World Water Forum i Mexico. Ifølge rapporten går det i øjeblikket den forkerte vej med investeringerne, hvilket skyldes, at verdens regeringer i højere grad fokuserer på at opbygge sundheds- og uddannelsesinstitutioner.

Rapporten forudser, at antallet af regnvejsdage vil falde over de kommende årtier på grund af globale klimaændringer. Ifølge den Afrikanske Udviklingsbank (ADB) bliver kun 3,8 pct. af kontinentets vandressourcer i øjeblikket udnyttet. Da blot seks procent af den opdyrkede jord bliver overrislet, vil investeringer i vandsektoren også kunne bidrage til at forøge landbrugsproduktionen.

konflikter om vand, og at det derfor vil blive nødvendigt at regulere området gennem en FN-konvention.

– Retten til vand er ikke nok. Lige som retten til asyl ikke er nok. Der er også brug for en beskyttelseskonvention. Man må beskytte, at man har adgang til vand, og i den forbindelse kan det være hensigtsmæssigt, at vand koster noget.

Læs mere om vandforum:
www.worldwaterforum.org

På www.danida-networks.dk under "water and sanitation" findes en række nye publikationer om *good practice* på vandområdet.

Det åbner op for ejerskab og giver mulighed for indtægter til at vedligeholde vandinstallationer. Men det er klart, at nogle mennesker

Tenker du internasjonalt?

Ta en tverrfaglig mastergrad ved NTNU – Fakultet for Samfunnsvitenskap og Teknologiledelse!

- MPhil in Childhood Studies
- MPhil in Development Studies
- MPhil in Human Development
- Master i Afrikastudier

Søknadsfrist for opptak høsten 2006 er 15. mai

Se www.svt.ntnu.no for mer informasjon

NTNU
Det skapende universitet

Her er stor vilje til at kæmpe sig ud af fattigdommen, sagde prins Joachim under sit besøg blandt småbønder og fiskere i Cambodja og Vietnam.

Af Indius Pedersen

Økonomien i Cambodja og Vietnam er ved at folde sig ud som en blomst, der langsomt men sikkert vokser.

– Der er et helt klart signal fra de to lande. De vil kæmpe sig ud af fattigdommen. De borgere, der er med i udviklingsprojekterne inden for landbrug, suger al den viden til sig, de kan. Det gør de for at lære, men også for at give deres viden om, hvordan de skal udvikle landbrug og skovbrug, videre til naboområderne. Og den meldecentral kører hurtigt, fortæller prins Joachim, der som protektor for hjælpeorganisationen CARE Danmark i starten af marts var på en 14-dages rundrejse i de to sydasiatiske lande.

Det er ikke mindst fiskeri og landbrug, der står for den økonomiske udvikling i to af verdens fattigste lande – og netop disse to sektorer besøgte prinsen under sit besøg.

I den vietnamesiske del af Mekong Deltaet kunne prins Joachim således ved selvsyn konstatere, hvordan kreditter til kvinder fra det fattige khmer-mindretal løfter dem ud af fattigdommen: Kvinderne låner penge til for eksempel at købe en gris eller en ko, og det ene dyr bliver hurtigt til flere. Når det første dyr er opdrættet og solgt, får de råd til at investere i flere, og på kort tid kan kvinderne forsørge sig selv og deres familier. Det er CARE Danmark, der står for disse kreditgivningsprojekter, som også har givet bønderne mere selvtillid.

– Det er min stærke overbevisning, at der nok ikke går mere end et par år, før de cambodjanske bønder skaber en andelsbevægelse, der kan øge omsætningen af landbrugsprodukter, sagde prinsen.

Langt fra Schackenborg – og dog. Landmanden prins Joachim hilser på glade sydøstasiatiske smågrise på en gård i Vietnam. Foto: Steen Brogaard.

EN PRINS KOM FORBI

Vietnamesisk fiskeeventyr

Prins Joachim besøgte under sin rejse i Vietnam også den dansk-ejede fiskeindustri *Agifish* med fiskefarme og tilhørende forarbejdning.

Den næste knopskydning af virksomheden drejer sig om at producere færdigretter til eksport over hele verden. Agifish sælger for 45 mio. dollars om året. En tredjedel af det beløb er overskud, der hensættes til dårlige tider, men en stor del går også til at skabe udvikling og flere arbejdspladser. Selskabet er privatejet, og aktierne handles på børsen.

– Den virksomhed er et eksempel på, at vietnameserne ikke står stille. De vil udvikle deres land hurtigere, end man tror, siger prinsen.

På blot ti år er Vietnams eksport af fisk til hele verden vokset fra 550.000 millioner dollars til 26 milliarder dollars. Det er sket blandt andet med dansk støtte til udvikling af fiskeindustrien.

Prinsen et stort aktiv for CARE Danmark

Det er sjette gang, at prins Joachim rejser ud med CARE Danmark.

– Den primære målsætning med prinsens rej-

ser er at give vores faste samarbejdspartnere et skulderklap. De går utroligt meget op i, at der kommer en prins forbi, fastslår generalsekretær Niels Tofte fra CARE Danmark og tilføjer:

– At vi har prinsen som protektor, giver os en vis synlighed i medierne samt en blåstempling af organisationen over for medier og samfundsgrupper, som ikke normalt beskæftiger sig med udviklingsbistand.

Indius Pedersen er freelancejournalist og var med på rundrejsen i Sydøstasien.

JO, DER HÆNGER PENGE PÅ TRÆERNE

Ny undersøgelse fra Verdensbanken peger på, at 25 pct. af udviklingslandenes rigdomme og muligheder for vækst ligger i naturressourcerne.

Af Marianne Hartz Thomas

En fjerdedel af de indre værdier i udviklingslandene ligger i naturressourcerne.

Det siger en ny undersøgelse *Where is the Wealth of Nations?*, der er udgivet i bogform. Forfatteren, miljø-økonom Kirk Hamilton fra Verdensbanken, besøgte København i forbindelse med en miljøkonference i marts arran-

geret af Udenrigsministeriet.

Her blev det debatteret, hvordan donorlandene kan være med til at aktivere naturværdier, så u-landene bringes store skridt frem i en bæredygtig og økonomisk udvikling.

– Naturen skal tænkes mere ind i udviklingshjælpen ved at etablere bedre institutioner og økonomiske reformer, og vi skal arbejde fokuseret på at sikre en bæredygtig forvaltning af naturen, så den kan være en vækstressource i udviklingslandene, sagde Kirk Hamilton, der har analyseret 120 landes vækstmuligheder i naturressourcerne.

Botswana (med safariturisme) og Malaysia er eksempler på, hvorledes naturen kan trække økonomiske midler til landet. Det vigtige er så, hvorledes indtægterne bliver fordelt, understregede miljø-økonomen.

– Overudnyttelse af ressourcerne er på in-

gen måde økonomisk rentabelt. Det kan virkelig betale sig at bevare dem, sagde miljø-økonomen. Han understregede, at u-landene stadig skal have mulighed for at bruge ressourcerne, altså træ, jord og vand, men det vigtige er, at de gør det på en bæredygtig måde, sagde Kirk Hamilton.

Nye afgrøder kan hjælpe Mali

For Danmarks nye programsamarbejdsland Mali – der ligger i det tørre og knap så turismeoplagte Sahel-bælte i Afrika – kunne en række nye afgrøder være vejen til mere vækst fra naturens hånd.

Især hvis de nye afgrøder også kan forarbejdes lokalt og skabe nye arbejdspladser og øget vækst. Og så giver mange af de nye afgrøder bedre muligheder for, at kvinderne kan få del i den økonomiske vækst, da det ofte er dem,

som tager sig af disse afgrøder.

– Malierne vil i den nye nationale strategi for fattigdomsbekæmpelse fokusere mere på fødevarerikkerhed og de produktive sektorer. Men forudsætningen er naturligvis først og fremmest at skaffe adgang til vand både til mennesker, dyr og afgrøder – og at sikre, at vandressourcerne anvendes bæredygtigt, siger Tine Anbæk Petersen, fuldmægtig i Udenrigsministeriets Afrikakontor.

Hun arbejder netop nu på en ny landestrategi for Mali, der forventes at udkomme til sommer.

Læs bogen på www.worldbank.org

”AGRICULTURE IS BACK”

Seniorforsker Esbern Friis-Hansen, DIIS.

Af Poul Kjar

Internationale donorer. Regionale samarbejdsorganisationer. Afrikanske regeringer.

Alle peger de i samme retning: Der skal igen satses på landbruget. Eller omsat til amerikansk filmsprog: *Agriculture is back*.

Efter 10 års finansiell tørke skal bistandsindsatsen og investeringerne igen rettes mod Afrikas landbrug. Ikke mod stordrift og eks-

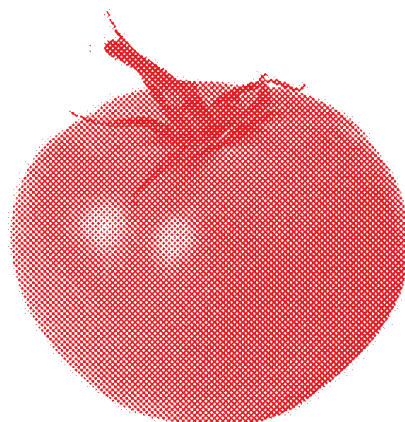

portlandbrug. Nej. Afrika syd for Sahara skal løftes ud af fattigdom gennem støtte til småbønder, der er hjørnестenen i de afrikanske landes økonomier.

Småbønderne står for mellem 30 og 50 pct. af landenes bruttonationalprodukt, og landbruget udgør indtægtsgrundlaget for mere end tre fjerdedele af landenes befolkninger.

Genopdagelsen af landbruget som løftestang for Afrikas udvikling har været undervejs de seneste år og er formuleret af internationale udviklingsaktører som Verdensbanken, den statslige britiske udviklingsorganisation DFID og OECD-landenes udviklingskomité DAC.

Ny, bred enighed om at det er Afrikas småbønder, der skal skabe vækst og reducere fattigdommen på kontinentet. Kineserne 'viser vejen' og sender 'den røde arbejdshær' til Angola.

Ligeledes ekkoes det i formuleringerne i den Afrikanske Union (AU) og den regionale økonomiske samarbejdsorganisation NEPAD (New Partnership for Africa's Development). Og der er opbakning fra en række afrikanske regeringer – for eksempel den ugandiske, der for nogle år siden fik nej fra Den internationale valutafond (IMF) til at øge støtten til landbruget.

I starten af marts var den statslige svenske udviklingsorganisation, SIDA, vært for en workshop for forskere og donorer, hvor konklusionerne også afspejlede fokus på landbrugsstøtte og investeringer i Afrikas småbønder.

– Det er klart, at det her ikke lyder særligt sexet. Men jeg vil argumentere for, at vi i dag har en langt bedre viden om, hvilke teknologier og landbrugspolitikker der virker for de fattige. Derudover er der et stort regionalt markedspotentiale, som betyder, at Afrika har mulighed for at reducere fattigdommen ved at satse på øget produktivitet i fødevarereproduktionen, siger Esbern Friis-Hansen fra Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS), en af Danmarks førende forskere i Afrikas landbrugsforhold, der deltog i den svenske workshop.

Landbruget klappede sammen i 90'erne

Det internationale samfunds støtte til landbruget i Afrika syd for Sahara faldt fra ni mia. kr. om året i 1990 til tre mia. kr. i 2001.

Faldet skyldes ikke mindst Verdensbankens og IMF's liberaliseringstankegang og troen på de frie markeds kræfter, der blandt andet betød, at de afrikanske regeringers donorstøttede landbrugsordninger forsvandt.

Ifølge Esbern Friis-Hansen var ordningerne ganske vist meget ineffektive, men det ændrer ikke ved, at afrikansk landbrug havde og stadig har brug for støtte og subsidier i den før-

ste fase – lige som landbrug alle andre steder i verden.

I 1990 brugte de afrikanske lande syd for Sahara typisk 15 pct. af det offentlige budget på landbrug. I dag er det højest et par procent, der går til at støtte landbrugsproduktion, på peger landbrugsforskeren.

Han siger, at den forføjede politik groft sagt har medført, at landbruget er i totalt forfald mange steder i Afrika syd for Sahara.

Bønderne mangler viden om ny teknologi og produktionsmetoder, priserne på kunstgødning er de højeste i verden, der er knaphed på vandressourcer, private markeder fungerer dårligt, og infrastrukturen er elendig, når man kommer væk fra kysterne og de store byer.

– Konsekvenserne er migration til storbyerne, hvor folk i stedet forsøger at finde arbejde i industrien og inden for servicebranchen, der har oplevet lav vækst, som slet ikke har formået at skabe det nødvendige antal arbejdspladser og markant økonomisk vækst. Det er ”frygtens migration”, fordi den i høj grad er drevet af manglende muligheder for at overleve på landet, fastslår landbrugsforskeren fra DIIS.

Anbefaler protektionisme

Småbønder er ikke blevet anset som produktive og vækstskabende.

I stedet har afrikanerne, bakket op af donorerne, satset på eksportafgrøder som for eksempel blomster og frugt, og det har ikke

for alvor været med til at reducere fattigdommen. Dertil siger Esbern Friis-Hansen:

– Afrikanerne har mere end svært ved at konkurrere på eksportmarkedet med store subsidierede amerikanske og europæiske landbrug. De afrikanske småbønder kan og skal til gengæld drage nytte af billig arbejdskraft, arbejdsintensive metoder og blandingsbrug med basisafgrøder og husdyr, som efterspørges på de lokale og regionale afrikanske markeder.

”Jeg tror ikke på de store landbrugsenheder i Afrika. Kunstvanding er mere end fire gange så dyrt som i Asien. Til gengæld kan småbønderne konkurrere på den billige arbejdskraft og de arbejdsintensive metoder.”

Det er dog ikke kun på eksportmarkedet, at de afrikanske fødevarer er ude i unfair konkurrence.

Det samme gælder på hjemmemarkedet, hvor de lokale produkter skal konkurrere med importerede og subsidierede produkter. En fjerdedel af Afrikas fødevarer er importerede, og det svarer til en import på omkring 130 mia. kr.

– Man bliver nødt til at beskytte de lokale markeder; det har man gjort i Europa, i USA og i Asien. Inden for rammerne af Verdenshandelsorganisationen (WTO) har afrikanske regeringer et vist råderum, der kan bruges til

at støtte og beskytte den lokale produktion baseret på småbønder. Spørgsmålet er, om de lever op til de nye politiske udmeldinger om at bruge 10 pct. af de offentlige budgetter på at udvikle landbruget, siger Esbern Friis-Hansen.

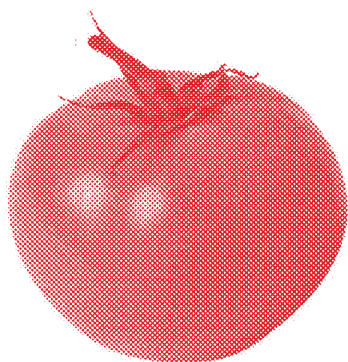
Danmark gik imod strømmen

Danmark er faktisk en af de eneste internationale donorer, der op gennem 90'erne gik imod strømmen og satsede på støtte til landbrug og småbønder i Afrika gennem en række landbrugssektorprogrammer med fokus på træning og rådgivning, forskning og mikrofinansiering til småbønder.

Men også fra dansk side er støtten til landbruget globalt set faldet i de seneste år på bekostning af blandt andet de sociale sektorer. I 2000 gik 10,6 pct. af den bilaterale udviklingsbistand til landbrug i udviklingslandene, mens tallet var 8,4 pct. i 2004.

Den faldende internationale støtte til landbruget i Afrika skal vendes, hvis det internationale donorsamfund skal leve op til de politiske udmeldinger om at reducere fattigdommen gennem støtte til småbønder i Afrika.

Mange donorer taler om en grøn revolution i stil med den, der medførte en dramatisk stigning i landbrugsproduktionen i en række asiatiske lande i starten af 70'erne, og som var baseret på nye sorter, kunstgødning, van-

dingssystemer, nye kreditfaciliteter og landbrugskooperativer.

Kinesisk invasion

Kineserne, der i dag er Afrikas største enkeltinvestor, viser vejen på deres egen kinesiske facon.

I jagten på naturressourcer og navnlig olie har den kinesiske regering sagt ja til at gå ind i Angola med 750.000 kinesere, der skal bygge regionale byer og lave store kommercielle landbrug.

Der tales ifølge britiske BBC om, at op mod to millioner kinesere vil blive inddraget over en 20 års periode. Kineserne har givet en kreditlinie på to mia. kr. til angolanske varer. Til gengæld får de adgang til Angolas olieressourcer, men også landets landbrugsproduktion, som riget i midten i den grad har brug for til et stigende og tilsyneladende umætteligt marked.

”Man regner med, at i løbet af de næste 20 år vil den interne handel med fødevarer i Afrika fordobles, og den efterspørgsel kan være med til at drive det afrikanske landbrug.”

Og som Esbern Friis-Hansen formulerer det:

– Det er bestemt muligt for det afrikanske landbrug at klare sig på eksportmarkedet. Men nok ikke på det europæiske eller amerikanske marked, men derimod på det asiatiske marked, hvor efterspørgslen på landbrugsproduktioner vil tredobles de næste 20 år.

PRÆSIDENTVALG I BENIN – EN AF AFRIKAS MEST STABILE STATER

Yayi Boni er navnet på Benins næste præsident, og han bliver landets første valgte leder, der ikke har en militær fortid. Danmark leverede valgbokse og uafvaskeligt blæk til valget i det lille vestafrikanske land.

Af Janina Graae

Den 6. april overtager Yayi Boni efter planen præsidentposten i Benin efter præsident Mathieu Kérékou, der har været præsident i Benin siden 1972. Yayi Boni er den første demokratisk valgte præsident i Benin uden militær fortid.

Boni Yayi er et nyt ansigt i beninsk politik. Han er tidligere chef for Den Vestafrikanske Udviklingsbank og stillede op som uafhængig kandidat ved præsidentvalget mod blandt andet Adrien Houngbédji, en veteran, der er tidligere præsident for nationalforsamlingen. Ved første runde af præsidentvalget den 5. marts var valgdeltagelsen 85 pct. og i anden valgrunde den 19. marts 67 pct.

Yayi Boni fik hele 74,5 pct. af stemmerne, mens Adrien Houngbédji måtte tage til takke med 25,5 pct. i anden runde. Der var mindre uregelmæssigheder ved valget, men internationale valgobservatører erklærede valget for stort set frit og retfærdigt.

Den siddende præsident Mathieu Kérékou var udelukket fra at deltage i valget, da forfatningen hverken tillader en præsident mere end to valgperioder eller at stille op efter at være fyldt 70 år.

Valgurner og uafvaskeligt blæk

Danmark bidrog med 5.000 valgurner samt 130.000 segl til forsegling af urnerne for at afværge svindel med stemmesedlerne, efter at stemmestederne lukkede. Derudover leverede

Benins nye præsident, Yayi Boni, er landets første demokratisk valgte præsident, der – i modsætning til herren til højre i billedet – ikke har en militær fortid. Foto: Polfoto/AP/Erick Christian Ahounou.

Danida uafvaskeligt blæk, der skulle bruges som bevis på stemmeafgivelse. Teknikken er, at alle vælgere skal dyppe en finger i det uafvaskelige blæk, efter de har stemt, hvilket forhindrer, at en vælger kan stemme flere gange. Den danske støtte til valget beløb sig samlet til cirka 1,6 mio. kr. og er finansieret via demokrati- og menneskerettighedsprogrammet.

Benin – en af Afrikas mest stabile stater

Benin, der var fransk koloni under navnet Dahomey, fik sin selvstændighed i 1960, og som den sidste i en række af militære ledere tog Mathieu Kérékou magten i Benin i 1972.

I 1990 fik Benin stadig under præsident

Kérékou på fredelig vis en demokratisk forfatning efter 17 års centralistisk og diktatorisk styreform. Landets første parlaments- og præsidentvalg blev afholdt i 1991.

Benin blev efterfølgende dansk program-samarbejdsland i 1992, og der er i perioden 2004 til 2008 afsat i alt 900 mio. kr. til samarbejdet i følgende sektorer:

- > Vand og sanitet (25 pct.)
- > Transport (25 pct.)
- > Budgetstøtte (15 pct.)
- > Uddannelse (13 pct.)
- > Landbrug (12 pct.)
- > B-2-B (tidl. Privat Sektor Programmet) (5 pct. inkl. andre mindre projekter)
- > Menneskerettigheder, demokratisering og god regeringsførelse (5 pct.)

Læs mere på ambassaden i Benins hjemmeside:
www.ambcotonou.um.dk

Et ufatteligt frodigt land. Men forfejlet landbrugspolitik, manglende politisk vilje, aids, forkerte afgrøder og donorafhængighed betyder, at Zambias befolkning sulter.

Fødevarebistand burde ikke være nødvendigt i et land som Zambia, der har alle muligheder for at brødføde sig selv.
Foto: Thomas Marott.

DET AFRIKANSKE PARADOKS

Af Lone Maribo, Livingstone, Zambia

Midt i Afrika ligger et paradoks.

Et land som i areal er 17 gange større end Danmark, men med kun godt dobbelt så mange indbyggere. Masser af plads, ingen ørken, landminer eller krige. Få og overskuelige problemer med erosion og afskovning. God landbrugsjord så langt øjet rækker og råderet over 40 pct. af alt ferskvand i det sydlige Afrika.

Om ikke et land af mælk og honning, så dog en potentielt kernesund landbrugsnation.

Virkeligheden er imidlertid en ganske anden historie. I dette land kæmper en tredjedel af befolkningen den mest fundamentale kamp for livet, nemlig kampen for at få noget at spise. 65 pct. af børnene under 15 år lider af blodmangel, og mange mennesker dør af sult og mangelsygdomme.

Det sydlige Afrika som helhed viser svage tegn på fremgang – her er andelen af underernærede faldet fra 48 pct. til 40 pct. siden 1990 – men i Zambia går udviklingen i den stik modsatte retning. Her er andelen steget. Halvdelen af befolkningen er underernæret, og ved langbordet hos FN's Fødevareprogram (WFP) sidder for tiden 1,1 millioner zambianere.

Sagen Zambia bør vække undren.

Et socialt problem

Med til billedet af sultsituationen i Zambia hører det faktum, at fødevareproduktionen ikke er faldet i de seneste 20 år – den har svinget i takt med nedbørsmængderne, men har i det store hele været konstant.

Samtidig fortæller statistikkerne, at han-

delsbalancen med landbrugsprodukter har det ganske godt – indtægterne fra eksport af fødevarer er mere end 10-doblet på 20 år, og samtidig er fødevareimporten faldet markant.

Det tyder på, at *råderetten* over fødevarerne i Zambia er det egentlige problem.

Få har meget, og mange har næsten ingenting. Der eksporteres til gavn for betalingsbalancen. Men ikke mere end at fødevarer er absolut tilgængelige i de lokale butikker og på markederne i landområderne.

Men en stadigt stigende andel af zambianerne har ikke råd til at købe dem.

Det handler derfor ikke om hungersnød i den traditionelle forstand, men derimod om en social ubalance, som er så graverende, at den truer en tredjedel af befolkningen på livet.

Politisk vilje søges

Myndighederne i Zambia har faktisk taget et par tiltag for at komme de fattige til hjælp.

I 2002 søsatte regeringen et program, hvis formål netop var at reducere fattigdommen.

Nu kom landets småfarmere på finansloven. De skulle tilbydes såsæd og gødning til det halve af markedsprisen.

Viljen var til stede, men programmet var for centralistisk i sin grundidé: Regeringen bestilte såsæd og gødning hos importørerne og sørgede for transporten ud til slutbrugerne. Men majs skal sås, inden regnen for alvor sætter ind, og i 2004 ventede folk mange steder forgæves.

Zambianerne har ellers intet imod at vente; det er en aktivitet, der bruges meget tid på. Tid har kun en meget ringe værdi – den kan kun sjældent sælges, og der er masser af den.

Men tiden gik. Den sparsomme regn stoppede, og med ét var det slut med den sæson. Flere steder havde landbrugskooperativerne endog betalt for leverancerne på forhånd, og de fik så pengene tilbage. Men chancen for et ordentligt høstudbytte var forpuppet, og nu kunne man i stedet vente på fødevarehjælpen.

I Zambias Landbrugsministerium har man siden midten af februar ikke ønsket at udtale sig om sagen på grund af travlhed.

Aids som den store svøbe

Men netop fordi Zambia er så rigt på landbrugspotentiale, kunne man forvente, at selvforsyningen i landområderne – subsistenslandbrug – ville være mere udbredt, med eller uden subsidieret såsæd og gødning. Men her spiller flere faktorer ind, og som i alle afrikanske forhold har aids en stor og meget negativ indflydelse.

Derudover påpeger eksperter, blandt andet FN's fødevareorganisation (FAO), at det er u hensigtsmæssigt, at så mange bønder satser på at dyrke majs, der ikke er en udpræget tørkeresistent afgrøde.

Men selv i forening er disse forklaringer ikke nok til at tilbyde et fyldestgørende svar på Zambias problemer med at brødføde den fattige befolkning.

Nabolandene har også kolossale aids-problemer, og den forkærlighed for majs, som zambianerne nærer, er ikke enestående.

Fødevarehjælp – eller ej

Den mest uglese af alle forklaringer er fødevarebistanden, der afholder zambianerne fra at pleje deres eget landbrug i forvisning om, at fødevarehjælpen er på vej.

Samtidig med at være en umiddelbar løsning er fødevarebistanden således også en del af problemet.

Emnet er stærkt kontroversielt, og officiel kritik af fødevarehjælp er næsten tabubelagt.

Alligevel er mange donorrepræsentanter slet ikke uvillige til at tage bladet fra munden. Men en ting er at tale kritisk på tomandshånd, noget helt andet er blive citeret med navns nævnelse i *udvikling*.

Gruppen af donorrepræsentanter, der tør stille sig frem og åbent forbinde fødevarehjælpen med Zambias problemer med at brødføde sig selv, er lille og eksklusiv. En af dem er Orla Bakdal, Danmarks ambassadør i Zambia, der i det seneste nummer af *udvikling* udtalte, at fødevarebistand i værste fald kan være kontraproduktiv og simpelthen tage initiativet fra de lokale farmere.

En anden skeptiker, der tør gå frem offentligt, er Pedro de Figueiredo, programkoordinator i den statslige svenske udviklingsorganisation, SIDA. Han siger:

– Fødevarehjælp er katastroføjhjælp – og er beregnet på at blive delt ud i krisesituationer, og som sådan er det et fantastisk beredskab, som FN's Fødevareprogram (WFP) fortjener stor respekt for. Men i Zambias tilfælde er det u hensigtsmæssigt, for ret beset mangle befolkningen i Zambia jo ikke mad, men penge. Jeg mener, at vi med fordel kunne give de svage husstande rede penge i stedet for mad. Det ville endvidere eliminere den negative indflydelse, som maddonationer jo også har på Zambias eget landbrug – og samtidig styrke de frie markeds kræfter.

BETAL DIN UDDANNELSE MED TOMATER

Giv ikke fødevarehjælp, men lær de unge at dyrke jorden. Det er mantraet for Klaus Müller, der leder en anderledes landbrugsskole i det sydlige Zambia.

Af Lone Maribo, Zambia

En hakke, en vandkande, et par overalls, et par gummistøvler samt en have på 1.000 kvadratmeter.

Det er, hvad hver elev får udleveret ved indskrivningen på landbrugsskolen *Twin Fountain Institute*, som finder sted hvert år i januar.

Ideen er, at eleven skal kunne producere nok til at betale for skolepengene i løbet af de to års uddannelse på skolen, der ligger i Kalomo, 350 km syd for Lusaka.

Udbyttet fra jordlodet bliver flere gange om ugen kørt små 30 kilometer nordpå til markedet i byen Choma.

Indtægterne fra salget bliver sat ind på elevens skolekonto. Herfra trækker skolen udgifterne til bøger, mad, personlige fornødenheder samt skolepengene, der beløber sig til omkring 2.200 kr. om året.

Ved endt uddannelse gøres kontoen op, og de fleste elever får penge med hjem. I 2005 kunne en mønsterelev således forlade skolen knap 3.800 kr. og en landbrugsuddannelse rigere.

Skolens stifter og daglige leder, tyskeren Klaus Müller, kom til Zambia som volontør for godt 20 år siden. Små og mellemstore NGO'er i Tyskland yder et tilskud, der dækker cirka 60 pct. af skolens driftsudgifter.

Vi subsidierer ikke mad

– Vand, jord, såsæd, gødning, transport til markedet – alle disse ting får eleven gratis af donorerne, forklarer Klaus Müller og fortsætter:

– Derefter forventer vi, at de producerer

nok til at kunne betale skolepenge, ligesom mad, sæbe og personlige fornødenheder betales af eleverne selv. Vi støtter produktion, fordi det fremmer produktivitet. Vi subsidierer ikke mad, for det fremmer ingenting. Det er vores grundfilosofi.

Landmænd er de ikke

Vi er nået frem til haverne, der ligner billedet på frodighed. Her står tomater, agurker, auberginer, broccoli og bønner i frodige snorlige rækker. Alt er hyppet, revet og luget på perfektionistisk vis. Her kan Søren Ryge simpelthen ikke være med mere.

I næsten alle haverne går elever og arbejder. Klasseundervisningen i dette semester er sparsom med kun tre kurser. Det giver eleverne tid til at udnytte sensommeren fuldt ud.

– Som helhed er Zambia kolossalt frugtbart, hvis man tænker sig om og vælger sine afgrøder med omhu. Men befolkningen mangler uddannelse og viden. Den almindelige zambier med 3-5 hektarer land har stort set ingen basal viden om landbrug. Han sår lidt majs, inden regnen kommer. Men landmænd vil jeg ikke kalde dem. Det er på ingen måde ment nedgørende. Men det er nødvendigt, at vi forstår det, hvis vi skal sætte træningsprogrammer sammen, der virker, pointerer Klaus Müller.

Ikke behov for mad udefra

Det vælter op ad jorden i lige rækker. Favndulde af kålhoveder lyser blågrønt i den bagende sol. Okra-buskene (lady fingers, red.) er mandshøje. Dusinvis af mørkegrønne agurker ligger halvvejs skjult under de store buskede planter.

– Der findes en umådelig mængde teoretisk viden blandt zambierne og meget lidt erfaring i at sætte det ind i en praktisk sammenhæng. Zambierne har generelt brug for praktisk viden. Heldigvis er der andre, der deler den opfattelse. Den danske ambassades støtte til de tekniske uddannelser her i Zambia er for mig at se helt rigtig, siger han og nipper et vissent tomatblad af i forbifarten.

På landbrugsskolen Twin Fountain Institute i Zambia lærer eleverne at dyrke grøntsager. Og tjener samtidig en skilling, som de kan få med hjem. Foto: Lone Maribo.

– Uddannelse er vejen frem; absolut ikke mad. Jeg forstår simpelthen ikke ræsonnementet, der konkluderer, at Zambia skulle have brug for at få mad leveret udefra. Fatter ikke logikken..., siger Klaus Müller, nærmest henvendt til sig selv.

Vi er nået til den sidste elevhave. Her går en pige og tynder ud i sine gulerodstoppe.

Sensommertravlhed

Noreen er andet-årsstuderende, 22 år, og kommer fra Choma.

– Hjemme dyrker vi majs og jordnødder. Om jeg kan få dem til at dyrke grøntsager i stedet? Ja, det tror jeg, siger hun genert.

– De vil sikkert være skeptiske i starten. Men når jeg først får vist dem, hvor fint det kan gå, så tror jeg ikke, at der bliver problemer.

Hun trækker to tynde gulerødder op, bærer dem af og rækker den ene til mig.

– Det bedste ved skolen er, at vi ikke behø-

ver bede familien om penge til at betale for vores uddannelse. Det ville jeg ikke have råd til, siger hun.

Hendes studiekammerat, Codrey, har sluttet sig til os. Han forærer mig med begge hænder og en højtidelig mine en skinnende dybt rød peberfrugt af egen avl.

– Vi ved godt, at vi er heldige, siger han, – men vi arbejder også hårdt. Det er i disse måneder, at vi har mulighed for at tjene mange penge. Og det betyder hårdt arbejde, siger Codrey alvorligt.

Der bliver dyttet utålmodigt ovre fra en parkeringsplads imellem skolebygningerne, og både Cordrey og Noreen undskylder og haster tilbage. De skal på marked med de sidste to dages udbytte.

Landmands-matematik og indsigt i markedsmekanismer er nemlig vigtige dele af uddannelsen.

Lone Maribo er bosat i Livingston, Zambia.

SKULDERKLAP TIL ØKOLOGI I U-LANDE

Økologiske landbrugsmetoder er en farbar vej også for de fattige bønder i u-landene, siger dansk forskergrupper og bakkes op af den internationalt anerkendte landbrugsøkonom, Per Pinstrup-Andersen.

Økologiske fødevarer, dyrket uden kunstgødning og sprøjtegift, er ikke kun et luksusfænomen for rige vesteuropæere, skriver netavisen Økologisk Jordbrug i sin martsudgave.

Også bønder i den fattige del af verden kan med fordel indføre moderne økologiske dyrkningsprincipper og i mange tilfælde både stabilisere og øge produktionen af fødevarer. Det fastslår en dansk forskergruppe

med seniorforsker Niels Halberg fra KVL i spidsen. Gruppen har i to år indsamlet data og erfaringer om økologi i u-lande og foretaget fremskrivninger, der indikerer, hvordan verdensmarkedet og den globale fødevareforsyning vil reagere på en større omlægning til økologisk drift i udviklingslandene. Den internationalt anerkendte danske landbrugsøkonom, professor Per Pinstrup-Andersen, er også parat til at aflive gamle myter om øko-

logi som den direkte vej til endnu større sult og elendighed for verdens fattigste.

– Jeg har tidligere afvist, at det ville være muligt at brødeføde verden uden brug af kunstgødning og pesticider, men jeg begynder så småt at ændre opfattelse. Økologiske landbrugsmetoder er også en farbar vej for de fattige bønder i u-landene, siger Per Pinstrup-Andersen.

Kilde: Økologisk Jordbrug, marts 2006.

EN KVINDE TI

udviklings læsere kan den 27. april møde den nigerianske advokat Hauwa Ibrahim, der fik frikendt Amin Lawal (t.h.) der ellers var idømt stening for utroskab. Foto: Klaus Holsting

Da den nigerianske kvinde Amina Lawal stod til at blive stenet for sex uden for ægteskabet blev hun reddet af en advokat, der på mange måder er en *live*-udgave af 2015 Mål nummer 3: At fremme ligestilling og styrke kvinders rettigheder. Hauwa Ibrahim har oplevet det værste – fra forsøg på at nægte hende uddannelse til vold mod kvinder. Og hun har demonstreret potentialet i at opfylde målet.

Af Jesper Strudsholm

Amina Lawal blev verdensberømt som kvinden fra Nigeria, der skulle stenes ihjel for sex uden for ægteskabet. Hun var et offer for en potent blanding af politik og islam i en sag, hvori forskelsbehandling af mænd og kvinder spillede en iøjnefaldende rolle. Trods sin oprindelige tilståelse slap barnets far straffet efter at have sværget sin uskyld med hånden på Koranen.

Ifølge islamisk sharia-lov ville han derefter kun kunne dømmes, hvis fire uafhængige vidner havde været tæt nok på samlejet til at se hans penis i skeden. Amina Lawal, derimod, bar som kvinde på det afgørende bevis i ”bilag nummer 1”, som hendes datter var omtalt i sagens akter.

Sådan er virkeligheden tit for den halvdel af jordens befolkning, der har fået deres eget 2015 mål: Kvinder oplever dagligt, hvor ofte jura og kultur er indrettet, så de står svagere end mænd. Når man kombinerer dette faktum med mændenes kraftigere fysik, er det ikke overraskende, at mange af u-landenes mest ulykkelige skæbner er kvinder.

Men kvinder er ikke kun ofre. Bag Amina Lawal stod advokaten Hauwa Ibrahim, der med juridisk tæft og en fremragende fornemmelse for sagens politiske dimensioner til slut fik sin klient frikendt. Hun repræsenterer den anden yderlighed i kønsrollerne i u-landene: På trods af de ofte massive forsøg på at holde dem nede, er det tit også kvinder, der står for nogle af de mest overbevisende og helhjertede præstationer i udvikling.

Det var derfor ganske rimeligt, at FN's Be-

folkningsorganisation (UNFPA) i sin statusrapport fra 2005 kaldte kønsdiskrimination for en af de vigtigste årsager til fattigdom: ”*Diskrimination spilder menneskelige ressourcer ved at nægte halvdelen af menneskeheden muligheden for at udvikle dens fulde potentiale*”.

Skolegang med betingelser

Hauwa Ibrahim voksede op i en landsby i det nordlige Nigeria, hvor piger ofte bliver gift som 13-årige. Derved mindsker man risikoen for, at de bliver gravide før ægteskabet. Moderne udviklingsteoretikere ville fremhæve, at man kan nå samme mål gennem uddannelse og prævention. Men i Hauwa Ibrahims landsby mener man, at kontrol er bedre end tillid. Brudeparrets lagen bliver stadigt vist frem morgenen efter bryllupsnatten, så

alle kan checke blodsporene fra jomfruhinden.

– I min landsby var det ikke meningen, at piger skulle have en uddannelse. Så min søster og jeg var meget privilegerede, at vi fik lov at gå seks år i skole. Men det var på den betingelse, at vi umiddelbart bagefter skulle giftes væk, hvis en mand skulle være interesseret, fortæller Hauwa Ibrahim.

Hun snød både faderen og systemet. Fra syvårsalderen formodes piger at spare op til pottet og pander til deres fremtidige hjem. Hauwa Ibrahim brugte sit overskud fra gadehandel med jordnødder og grøntsager til at fortsætte i skolen, mens familien desperat ledte efter en mand til hende. Meget senere, da hun var nået frem til jurastudierne på universitetet, lovede hendes far hende væk til en af sine venner, der var ivrig efter at få

L FORSKEL

**BOGEN FÅS GRATIS
I HELE MAJ MÅNED**

Hauwa Ibrahim som sin fjerde kone.
I ren desperation giftede hun sig med en lektor på universitetet:
– Jeg elskede ham ikke. Men jeg var bange for at blive giftet væk til en mand, der kunne have været min far. Så ville jeg være rykket tilbage til start, siger hun.

Slået af sin mand
Ægteskabet kom aldrig til at blomstre i skyggerne fra Hauwa Ibrahims konservative opvækst:
– Jeg havde lært, at sex med en mand er forkert. Så selv efter jeg blev gift, troede jeg, det var forbudt. Ingen havde fortalt mig, at det er i orden med din mand. Han blev meget aggressiv, fordi han ikke fik, hvad han mente at have ret til og begyndte at slå mig. Jo mere han slog, jo mere afskyede jeg ham. Og tre gange endte jeg på hospitalet.
Hauwa Ibrahim flygtede til sidst fra sin voldelige mand og blev senere gift med en udlænding, en italiensk bygningsarbejder.
– Jeg var meget tiltrukket af ham, fordi han var ærlig, ligefrem og til at stole på. Så jeg regnede ham for et godt parti. Selv om han var kendt som en casanova, accepterede han, at vi ikke kunne gå i seng sammen, indtil vi var blevet gift. Så vi nøjedes med at gå ud sammen i tre år, mens han ventede på sin skilsmisse. Bagefter var han meget tålmodig og lærte mig, at det ikke er forkert at have sex.

Reddet af uddannelse
Hauwa Ibrahim er ikke selv i tvivl om, at uddannelse var nøglen til, at hun til slut kunne folde sig ud som kvinde, som mor og – mere indlysende – som advokat. I hendes verden hænger de tre ting uløseligt sammen. I barndommen var uddannelse alternativet til at blive barnebrud. Hendes skolegang skaffede hende siden ind på universitetet, hvor hun for første gang så et alternativ til livet i hendes stærkt konservative landsby. Og hendes status som en af de første kvindelige advokater i det nordlige Nigeria gav hende så meget selvbevidsthed, at hun kunne begynde at stille krav til mændene i sit liv.
Hendes klient Amina Lawal er analfabet og kan ikke selv læse den Koran, der er omdrejningspunktet i hendes liv og var grundlaget for hendes dødsdom. Under hele retssagen var Amina Lawal dybt splittet. Som muslim havde hun lært, at stening til døde er den passende straf for sex uden for ægteskabet. Som mor var hendes højeste ønske at overleve, så hun kunne se sin datter vokse op.
– Hvis jeg ikke har succes med min appel, er det Allahs vilje. Men selv om jeg vil acceptere det, er jeg meget bekymret. Ingen ønsker at dø, når de har børn, sagde hun midtvejs i sagen.
Kvindes accept af vold som noget uundgåeligt eller religiøst bestemt er både et af de mest skræmmende resultater af manglende uddannelse og en af de største forhindringer

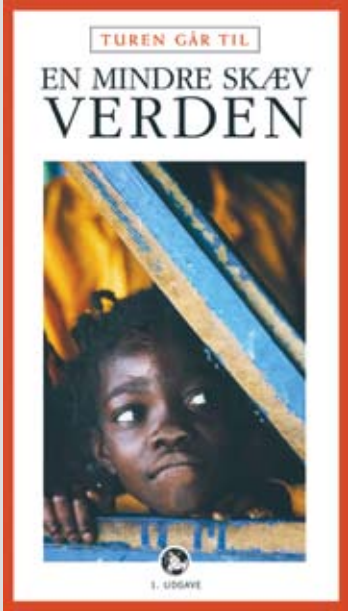
for, at kvinderne kan sige nej. En undersøgelse fra 2004 afslørede, at kvinder i en række lande gav sig selv skylden, når manden bankede dem. 94 pct. af de adspurgte i Egypten, 91 pct. i Zambia og 70 pct. i Indien fandt afstraffelsen rimelig, hvis de havde gjort en af eller flere af følgende ting: Sagt nej til sex, undladt at have maden parat til tiden, gået ud uden at sige det til manden på forhånd, ignoreret børnene eller talt med andre mænd.
Globalt dør flere kvinder af vold end af trafikuheld og malaria tilsammen. Alligevel fik verden først i 1993 en FN-erklæring om udryddelse af vold mod kvinder med en ganske bred definition af uhyrlighederne. Erklæringen inkluderer vold i hjemmet og i samfundet, hvad enten denne vold er fysisk, psykisk eller seksuel.
Mange af FN-erklæringens definitioner på vold er kloden rundt accepteret som overgreb, herunder voldtægt og tvungen prostitution. Andre er mere ømtålelige. Det gælder ikke mindst ’kvindelig omskæring og andre traditionelle indgreb, som er skadelige for kvinder’.
Hauwa Ibrahim frygtede under sagen mod Amina Lawal, at den megen opmærksomhed fra vestlig presse og menneskerettighedsorganisationer kunne være mere skadelig end gavnlige for hendes klient. Advokaten var specielt påpasselig med at holde stor afstand til de organisationer, der fordømte sharia som princip og anfægtede Nigerias ret til at indføre den religiøst baserede lovgivning.
Den holdning byggede på hendes erfaringer fra den første sag efter skærpelsen af sharia-lovgivningen. En 15-årig pige var tiltalt for sex før ægteskabet, men huskede intet af den episode, der gjorde hende gravid. Hun vidste kun, at tre af hendes fars venner havde tilbudt hende en cola, som tilsyneladende indeholdt noget bedøvende. Siden vågnede hun op med smerter i underlivet.
Den historie fortalte hun i retten, hvorefter de tre mænd blev indkaldt som vidner. De nægtede alle, hvorefter pigen blev idømt 80 piskeslag for falsk forklaring oven i de 100, hun fik for graviditeten.
Når pres er problematisk
Hauwa Ibrahim fornemmede, at udenlandske fordømmelser af sharia-lovgivningen var med til at skærpe straffen, fordi domstolen og lokalregeringen i delstaten Zamfara blev irriterede over indblandingen:
– De sagde: Den internationale presse tror, den kan komme her og regere delstaten med sit pres. Så i dette tilfælde var medierne dårlige for sagen. Til slut vendte de [regeringen] deres ryg til dem og piskede hende.
Sådan kræver opfyldelse af 2015 målet om ligestilling måske mere end noget andet mål en indgående forståelse for de kulturelle og religiøse kræfter, man er oppe imod. Ellers risikerer man at få sin indsats afskrevet som utidig indblanding – eller at modarbejde sig selv. Det skal ikke læses som et argument

for at holde kæft. For så skulle vi også anbefale kvinder at acceptere deres tæsk, fordi protester har det med at føre til yderligere vold. Men det er en kendsgerning, at ethvert angreb på kulturelle og religiøse normer har det med at slippe voldsomme kræfter løs. Og hvis angrebene kommer fra kvinder, bliver det kun værre. Det var Annalena Tonelli et eksempel på.
Hun var italiener og advokat, men valgte at føre sag for de syge og de undertrykte i Afrika. I den somaliske provinsby Borama blæste hun nyt liv i et gammelt tuberkulose-hospital, hvor hun kendte navne og diagnoser på samtlige patienter i de 230 senge. Når Tonelli gik stuegang, lyste de om kap med det vårgrønne sengelinned.
Sandheder fra en bedstemor
Tonelli talte om alt det, man ikke måtte: Hiv, aids, kvindelig omskæring. Da hun som katolik i sundhedens tjeneste blev inviteret til Vatikanket, sagde hun i avisinterviews, at virkeligheden i det aids-hærgede Afrika var løbet fra Pavens forbud mod kondomer:
– Jeg chokerede mange ved at sige, at vi alle må foretage valg, der ikke nødvendigvis er påtvunget af religion.
I Borama overbeviste hun lokale muslimer om, at Koranen ikke kræver omskæring af deres piger.
– I begyndelsen var det en stor skandale. Folk sagde: Hvorfor taler Annalena pludselig om kønsorganer? Men snart lykkedes det at få imamerne i de lokale moskeer til at bakke op. Og så lagde omskærerne deres knive ved store offentlige møder, der blev optaget på video.
– Jeg er den gamle bedstemor. Jeg kan snakke om alting, sagde Tonelli om sin succes.
I kampen mod hiv tilbragte Annalena Tonelli mange nætter med at tale med lastbil-

Turen går til en mindre skæv verden

- > kan fås gratis på landets biblioteker, hos boghandlerne og på DSB’s rejsebureauer fra den 28. april og maj måned ud, så længe lageret rækker.
- > handler om 2015 Målene og udviklingslandenes muligheder for at nå Målene inden 2015.
- > er et samarbejde mellem Politikens Forlag og dagbladet Politiken – projektet er finansieret af Danida.
- > skal skærpe danskernes opmærksomhed på 2015 Målene.
- > udkommer i 80.000 eksemplarer.

chauffører og prostituerede i mørke barer i grænsebyerne mod Djibouti og Etiopien. På sit hospital købte hun smukke klæder til de aids-syge for at demonstrere for dem selv og deres pårørende, at de stadig har værdighed og er værd at give omsorg.
Tonelli var så populær, at man i det nordlige Somalia kaldte kvinder i samfundets tjeneste for ’annalena’er’. Men hendes høje profil endte tilsyneladende også med at koste hende livet. En eftermiddag blev hun skudt ned på vej hjem fra hospitalet. En gruppe mænd med påståede forbindelser til al-Qaeda’s terrornetværk blev senere anholdt for drabet.
Ved Annalena Tonellis død flokkedes folk uden for det hospital, hun havde vakt til live.
– Hun satte standarder, vi andre har svært ved at leve op til, sagde den daværende chef for FN’s Børnefond (UNICEF) i Somalia, Jesper Mørch. Og det var måske problemet. Dynamiske mennesker kommer nemt – men ofte ufrivilligt – til at afsløre middelmådigheden i deres omgivelser.
Uddrag af kapitel 7 fra bogen ”Turen går til en mindre skæv verden”. Kapitlet her på siden er, ligesom resten af bogen, forfattet af journalist Jesper Strudsholm.

”TUREN GÅR TIL EN MINDRE SKÆV VERDEN” LANCERES DEN 27. APRIL PÅ POLITIKEN

Den nye ’rejsebog’ offentliggøres ved et læsermøde i Politikens Hus, København, torsdag den 27. april kl. 16.30-18.30.

Advokat Hauwa Ibrahim og udviklingsminister Ulla Tørnæs vil her tale om 2015 Målenes betydning for udviklingen i især Afrika. Hauwa Ibrahim blev internationalt kendt, da hun førte den dødsdømte Amina Lawals sag i Nigeria.

Turen går til Syd-Tyskland, Turen går til London, Turen går til Thailand... Seneste skud på stammen i rejserien fra Politikens Forlag hedder ”Turen går til en mindre skæv verden”. Den kan fås gratis i hele maj måned og skal gøre danskerne mere opmærksomme på FN’s 2015 Mål.

MAN SKAL OPFØRE SIG ORDENTLIGT

– Den bedste måde at reducere den økonomiske risiko ved at gøre forretninger i Afrika på, er at sprede forretningen over flere lande og flere industrier, siger finansdirektør Jørgen A. Engell. Foto: A.P. Møller-Mærsk.

Af Signe Jønsson

På Esplanaden i København vælter solen ind af de store glaser i A.P. Møller-Mærsk hovedkvarter. Det myldrer med businessfolk i mørkt tøj med rullekufferter, travle miner og mobiltelefoner i receptionen og sikkerhedsvagter, for efter 11. september har Mærsk valgt at sætte ekstra fokus på sikkerheden.

Imens elevatoren lydløst sniger sig op i domænet, sludrer *udviklings* udsendte med den venlige sekretær, som har taget imod. Elevatoren stopper på tredje sal, og vi træder ud i finanssektoren, hvor shippingeleverne myreflittigt arbejder ved computerne, klædt i overensstemmelse med Mærsk dress-code: mørk habit eller spadseredragt. For enden af det store åbne kontor har finansdirektør Jørgen A. Engell sit kontor. Herfra har han overblikket over Mærsk globale aktiviteter – og finansafdelingen, som han kan se gennem

glasruden fra sit kontor.

Det er nu ikke altid solen skinner på Mærsk, når pressen skriver om den multinationale koncerns forretningsaktiviteter i Afrika. Navnlig har kritikere skudt efter firmaets støtte fra Danidas Privat Sektor Program (i dag Business-to-Business-programmet) samt samarbejdet med IFU (Industrialiseringsfonden for udviklingslandene). ”Det er erhvervsstøtte, ikke udviklingsbistand”, lød de kritiske røster fra blandt andet fagforbundet 3F og Mellemløst Samvirke (se boks s. 15).

For Jørgen A. Engell er der ikke noget for-dækt ved samarbejdet:

– Forretningsmæssigt ville det på flere måder være optimalt for os at eje et projekt selv, men samarbejdet med IFU åbner døre for os i Afrika. IFU har kontakter til lokalsamfundet, og sammen med dem kan vi drive interessante projekter, som kommer lokalbefolkningen til gode, siger Jørgen A. Engell. Og tilføjer, at det også åbner døre for Mærsk at

A. P. Møller-Mærsk forretningsaktiviteter i Afrika har flere gange været i kritisk søgelys i pressen. Men hvad mener koncernen selv om dens rolle i Afrika? udvikling har mødt firmaets finansdirektør Jørgen A. Engell.

samarbejde med en solid statsinstitution som IFU. Samtidig er samarbejdet med en sådan blåstempled statsinstitution et godt værn mod korrupte afrikanske myndigheder.

Jørgen A. Engell er udmærket klar over, at mange mennesker i Danmark er af den opfattelse, at Mærsk kan købe de projekter de vil og styre forretningerne på deres præmisser. Men han understreger, at det faktisk er sådan, at Mærsk ofte er underlagt restriktioner fra myndighederne i det pågældende land. For eksempel har Mærsk måttet indgå i et *joint venture* om et containerprojekt i Egypten med den egyptiske stat, Suez Kanal-myndighederne og en række private egyptiske investorer.

– Vi kan ikke købe det, vi har lyst til i Afrika. Myndighederne er ikke interesserede i, at vi sidder på aktiemajoriteten i et selskab, men vil også selv have foden indenfor. Derfor er mange af vores projekter *joint ventures*. Selv om det – indrømmet – til tider ville gøre det nemmere, at vi selv styrede. Lokale partnere har ofte vanskeligheder med at skaffe deres del af finansieringen, og her kommer IFU ind i billedet: De er med til at finansiere investeringen. Vi accepterer så at betale en højere rente til IFU, end hvis vi selv havde ejet og finansieret projektet. Det kan næppe kaldes subsidier til A.P. Møller, siger Jørgen A. Engell.

Svære betingelser for forretninger

Bureaukrati, dårlig infrastruktur, politiske konflikter, korruption og millioner af hivsmittede er ikke noget, som er specielt attraktivt for forretningsfolk på udkig efter nye markeder. Mærsk er et af de få danske selskaber, som har formået at bide sig fast på det afrikanske marked. A.P. Møller har været i Afrika siden 1922, hvor virksomheden etablerede en plantagedrift i Kenya.

For finansdirektøren er det vigtigt at understrege, at Mærsk selvfølgelig har en overskudsgivende forretning i Afrika – ”ellers ville vi ikke være til stede” – men han mener også, at Mærsk tilfører samfundet noget:

– Vores opgave er at lave fornuftige forretninger, men vi lægger vægt på, at det også er til glæde for lokalsamfundet. Som forretningsmand i Afrika må man tilføre samfundet

en værdi. For eksempel i form af uddannelse, træning af lokale medarbejdere samt velordnede forhold på vore arbejdspladser. I Afrika er det ikke klogt kun at tænke på kortsigtet at maksimere overskuddet. Det kan betale sig at opføre sig ordentligt – og så kan man på lang sigt gøre gode forretninger, siger Jørgen A. Engell.

Containerterminal-driften er et omdrejningspunkt i Mærsk Afrika-aktiviteter og ifølge Jørgen A. Engell også livsnerven for Afrika. Den sikrer importen og eksporten i mange af de afrikanske landes små økonomier. Containerdriften skaber nemlig mulighed for at fragte frugt og grønt i mindre portioner end i skibe, som skal lastes til birstepunktet for at være økonomisk rentable, og derfor ikke er et tilstrækkeligt fleksibelt transportsystem.

Syv takker og en kongekrone

A.P. Møller-Mærsk er til stede med omkring 100 kontorer i 40 forskellige afrikanske lande. Når Mærsk har interesser i så mange lande, er det ud fra en velovervejede, langsigtet strategi:

– Den bedste måde at reducere den økonomiske risiko ved at gøre forretninger i Afrika er at sprede forretningen over flere lande og flere industrier. Hvis et land pludselig nationaliserer alle virksomheder – noget som vi har oplevet – eller der udbryder borgerkrig, har vi andre muligheder, siger Jørgen A. Engell.

Et af de projekter, som Jørgen A. Engell selv gerne vil tale om, er Suez Kanal containerterminal-projektet i Egypten. Et ud af seks projekter i Afrika, som bærer den syvttakkede stjerne og IFU's blåstempling. I pressen har projektet fået en del kritik på grund af det tidligere omtalte samarbejde med IFU. Men Jørgen A. Engell understreger, at det er et fantastisk vellykket projekt: For det er lykkedes at skabe 600 arbejdspladser siden 2003.

– Hvis vi havde sendt vores folk ned fra dag ét, havde vi hurtigere fået projektet på skinner. Men sammen med IFU og de egyptiske myndigheder har vi skabt et blomstrende projekt. Og det har været interessant at følge alle faserne i etableringen. Da vi begyndte, havde vi jobannoncer i de egyptiske aviser,

og i dag har vi fået uddannet mange lokale blandt andet gennem to års træning. Vi blev kritiseret for at modtage statsstøtte i forbindelse med projektet. Faktum er, at vi kun fik lov til at eje 15 pct., og ved at IFU gik ind som medaktionærer, blev den danske indflydelse på projektet forøget. Sammen med IFU og de egyptiske myndigheder har vi skabt et blomstrende projekt, der har skabt arbejdspladser, fortæller Jørgen A. Engell. Og skabelsen af arbejdspladser er noget, som han gang på gang understreger, tilfører samfundet værdi. Derfor er direktøren også glad for, at 13 pct. af de unge, som deltager i A.P. Møllers 2-årige shippinguddannelse, kommer fra 14 forskellige afrikanske lande.

Men hvilke Mærsk-projekter har hjulpet Afrika og flyttet noget i forhold til kontinentets grænseløse fattigdom? Her falder svaret prompte fra finansdirektøren:

– Vores kamp er ikke at bekæmpe Afrikas grænseløse fattigdom. Vi skal drive fornuftige forretninger og har mange gode projekter i gang. Ifølge Jørgen A. Engell er det et helt andet sted, skoer trykker:

– Et af Afrikas problemer er de schweiziske bankkonti. De velhavende lokale forretningsfolk og politikere bringer deres formuer i sikkerhed i Schweiz i stedet for at investere dem i deres hjemlande og derved skabe arbejdspladser og fremgang.

Den egoistiske fattigdom

For A. P. Møller-Mærsk er det vigtigt at træde varsomt, når de starter et nyt projekt i Afrika. Et projekt, som umiddelbart lyder fornuftigt, kan risikere at få meget uheldige konsekvenser. Det var tilfældet i Sydafrika, hvor den lokale Mærsk-afdeling fik en tilsyneladende glimrende idé. Nogle af de gamle containere, som ikke længere kunne benyttes i havnen, kunne ombygges til huse i en af de lokale townships. Men da nogle af de lokale rådgivere fik nys om sagen, råbte de vagt i gevær.

– Vi var i færd med at skabe interne problemer i den pågældende township. En familie kunne være blevet glade i deres nye hus – men vi havde gjort hundrede familier utilfredse, fortæller Jørgen A. Engell. I stedet for at bygge huse besluttede Mærsk derfor at ombygge containerne til et bibliotek, en skole og et forsamlingshus, så det kom alle familier i townshippet til gode.

Et af Afrikas problemer er ifølge Jørgen A. Engell den egoistiske adfærd, som opstår i kølvandet på nød og fattigdom:

– Befolkningen i Afrika lever under ekstreme betingelser. Hvis man lever i et hul, kan man vælge at spille med for at komme på den grønne gren: korruptionen. Eller lade være og forblive fattig. Derfor tænker afrikaneren også først og fremmest på sin familie eller stamme, og ingen stoler på hinanden. For i det samfund handler det virkelig om at sætte sig på den grønne gren for sin families overlevelse. Når jeg kigger på vores unge elever i Mærsk, tænker jeg, at det er klart, de kan opføre sig ordentligt, fordi de har nogle handlemuligheder og nogle rammer, der ikke skaber egoisme, men sammenhold.

De gode naboer

Der er langt fra en Mærsk arbejdsplads i for eksempel USA og de fysiske rammer, der er på en afrikansk arbejdsplads. Men netop Mærsk-”opdragelsen” af shippingeleverne

er ifølge Jørgen A. Engell garant for, at de ledere, som sendes til Afrika, opfører sig ordentligt i deres daglige ledelse af arbejdspladsen:

– Vores shippingelever lærer at føle sig trygge. De kan altid gå til den ældre chef og fortælle om deres fejl. De lærer ikke at skjule dem. Det giver mulighed for, at de kan udvikle sig som mennesker og blive gode ledere. Desuden er mange af de nuværende ledere globalister; de kender verden og ved, hvordan man begår sig. Kloden rundt har alle vore medarbejdere det samme værdisæt: Man skal opføre sig ordentligt. Og hvem vil aflevere en arbejdsplads, der ligner en røverkule, til en ny leder? pointerer Jørgen A. Engell.

Karen Blixen sagde engang i en tale: ”Vi frie folk fra Norden træder hjemlig på jorden”. Men hvordan vil den multinationale koncern gerne opfattes i Blixens elskede Afrika?

– Det er blåøjet og naivt at tro, vi kan angribe Afrikas grænseløse fattigdom. Men vi vil gerne hjælpe med lokale projekter og i konkrete situationer, som vi for eksempel også gjorde ved tsunamien. Mit håb er, at den afrikanske befolkning opfatter os som ’de gode naboer’, siger Jørgen A. Engell.

Signe Jønsson er journalist i Udenrigsministeriets Kommunikationsenhed. sigjon@um.dk

IFU, PS OG BISTANDSKRONERNE

A.P. Møller-Maersk og andre danske virksomheder kan modtage statslig støtte til aktiviteter i udviklingslandene, primært gennem to statslige ordninger:

Industrialiseringsfonden for udviklingslandene (IFU), som er en selvejende institution, deltager med finansiering og rådgivning i investeringer som etableres i udviklingslande sammen med danske virksomheder. Dette kan være både som aktiekapital og lån, som lydes på markedsvilkår.

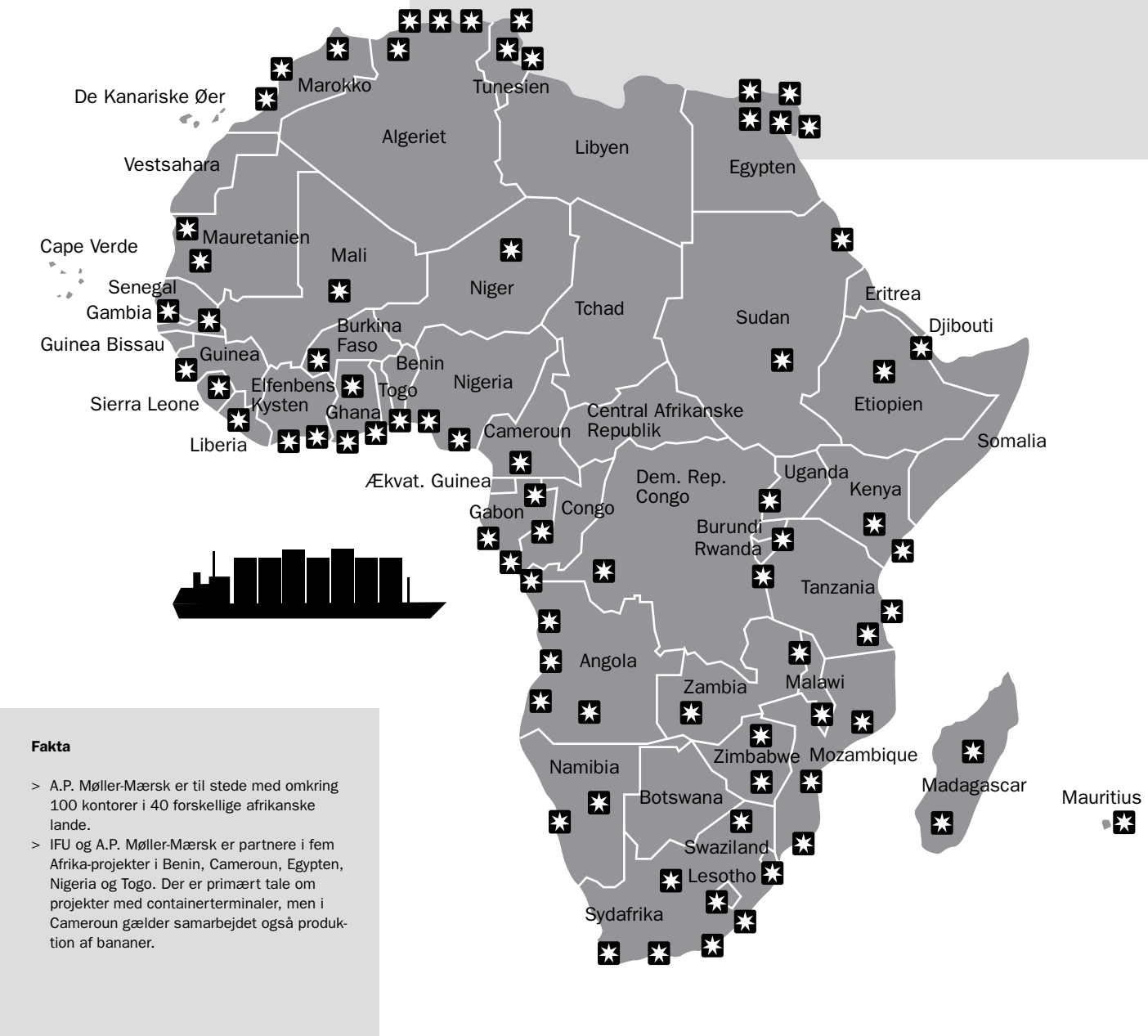
Privat Sektor Programmet (nu B2B), der er Danidas erhvervssamarbejdsprogram, der formidler samarbejde mellem danske virksomheder og virksomheder i u-landene. I de seneste år har begge ordninger været gennem evalueringer, der har resulteret i en opstramning i retning af større fattigdomsorientering.

Fra 1996 til 2005 har IFU investeret i 17 projekter sammen med selskaber under A.P. Møller-gruppen. IFU’s samlede deltagelse i disse projekter er 493 mio. kr., hvilket svarer til otte procent af fondens investeringer i denne periode.

I 2004 blev 80 pct. af IFU’s investeringer foretaget i lande med en BNI på under USD 2.428. Fremover vil denne andel blive endnu højere efter udviklingsminister Ulla Tørnæs i 2005 satte et BNI på USD 2.428 (15.000 kr.) som den øvre grænse for, hvilke lande IFU må investere i. Grænsen lå tidligere på USD 5.298 (30.000 kr.).

I nyhedsbrevet 3F – udgivet af Fagforbundet af samme navn – blev der i 2005 rettet en hård kritik mod Danidas Privat Sektor Program, der gik på, at store danske koncerner som A.P. Møller-Maersk modtog støtte til investeringer, som de under alle omstændigheder ville have foretaget. Et af eksemplerne er uddannelse af havnearbejdere i forbindelse med et containerterminal-projekt i Egypten, som er omtalt i artiklen.

Udviklingsministeren har nu lanceret B2B-programmet som afløser for PS-Programmet. Det vil stadig være muligt for store koncerner som A.P. Møller-Maersk at modtage støtte fra Danida.

Fakta

- > A.P. Møller-Mærsk er til stede med omkring 100 kontorer i 40 forskellige afrikanske lande.
- > IFU og A.P. Møller-Mærsk er partnere i fem Afrika-projekter i Benin, Cameroun, Egypten, Nigeria og Togo. Der er primært tale om projekter med containerterminaler, men i Cameroun gælder samarbejdet også produktion af bananer.

TRAFIKKEN – AFRIKAS OVERSETE DRÆBER: 30 GANGE SÅ FARLIGT

For hver 10.000 køretøjer sker der mellem 40 og 130 dødsfald årligt i de fleste lande i Afrika. I vores del af verden (Europa, USA, Australien og Japan) svinger det samme tal mellem 1,5 og 4 årlige dødsfald. Groft sagt er det altså 30 gange farligere at færdes i den afrikanske trafik.

Problemet vokser. Globalt er trafikuheld i dag den niende mest almindelige dødsårsag. Men på grund af den stigende trafikmængde, regner WHO med, at trafikdrab vil være kravlet op på en tredjeplads i 2020.

Alene i Afrika anslår WHO, at det årlige totale antal af trafikdræbte vil stige med 80 pct. mellem 2000 og 2020.

Slap med skrækken.

Foto: Karsten Bidstrup/ Polfoto.

HØJ FART PÅ HULLEDE VEJE

Om blot 14 år – i 2020 – vil trafikdrab være den tredje største dødsårsag, forudser WHO. I Afrika er det 30 gange så farligt at færdes i trafikken som i Danmark.

Af Morten Seifert

Lige før Jacob passerede en sort, behåret gris i vejsiden, valgte den at løbe over vejen og ud foran bilen. Jacob hev i rattet for at undgå at smadre ind i dyret, men bilen røg ud i gruset. Jacob forsøgte at rette op, men mistede kontrollen. Bilen med fire passagerer røg tværs over vejen, ramte grøften i den modsatte vejside, rullede flere gange rundt for til sidst at lande på hjulene med taget mast.

Ingen omkom, men flere kom til skade, én alvorligt. Det kunne være gået endnu værre, for passagererne og Jacob, der var i Zambia for Folkekirkens Nødhjælp.

Blandt hundreder af tusinder af ulykker i Afrika var Jacobs en af de få, der blev registreret. Mange når aldrig politiets statistikker.

Alle kender et trafikoffer

Høj fart, vanvittige overhalinger, fulde, skæve eller overtrætte lastbilchauffører og hullede veje. Biler der ligner rullende skrotbunker, overlæssede busser og dyr på vejene. Det er blot nogle af elementerne i den cocktail, der gør Afrikas vejnet til et af de farligste steder i verden at opholde sig.

Man kører ikke langt på Afrikas veje uden at se en ulykke eller bilvragene fra en, der lige er sket. Og næsten enhver afrikaner har

en ven eller et familiemedlem, der er omkommet i trafikken.

Som al anden afrikansk statistik er trafikstatistikkerne højst usikre. En forsker fra *Kenyas School of Public Health* har forsøgt at sammenfatte nogle af de sparsomme data for at give et samlet billede af Afrikas trafikssikkerhed. Fragmenter af et samlet billede som ikke ser godt ud.

Ofte måles risikoen for at omkomme i trafikken i forhold til det samlede antal indbyggere i landet. Men det giver et skævt billede af, hvor farlig trafikken egentlig er at færdes i. Mange afrikanske lande har kun et lille vejnet og få biler. Store dele af befolkningen lever i landområder og ser aldrig en bil.

Et blodigt kapitel

I Afrika er det de bløde trafikanter, der slås ihjel. Fodgængere og buspassagerer tegner sig for mere end 80 pct. af dødssofrene, mens førere af køretøjer udgør under 10 pct.. Billedet i vores del af verden er omvendt. I Danmark udgør de bløde trafikanter og buspassagerer således tilsammen under halvdelen af dødssofrene.

Mini-busserne er et særligt blodigt kapitel. Umiddelbart kan de karakteristiske minibusser være et charmerende træk ved den afrikanske trafik. Toyota Hi-ace's tæt pakket med sorte ansigter med halvanden meter bagage på taget, igen med to levende geder og tre grinende drenge ovenpå er et farverigt syn. Afrikansk effektivitet for små midler.

“God is with you”

Men minibusserne er en dødsfælde på de hullede afrikanske landeveje. Busserne har tre gange så høj risiko som andre køretøjer for at blive indblandet i uheld i den i forvejen farlige trafik. Konkurrencen og kravet om at vride en minimal indkomst ud af busdriften

tvinger chaufførerne til at overlæsse bilerne, køre stærkt og bruge færrest muligt penge på vedligeholdelse. Og det koster liv.

Det er næppe tilfældigt, at man i mange lande har tradition for at male skæbne-logoer på busserne – “God is with you” eller bare “Good luck”.

Når to mini-busser med hver femten passagerer tårner frontalt sammen på en fjern landevej, er der langt til lægehjælp. Den næste lastbil, der tilfældigt passerer ulykkesstedet, er sandsynligvis det bedste bud på en ambulance.

Det betaler sig

Ulykkerne koster Afrika dyrt. De rammer først og fremmest mennesker i den produktive alder. Lidt samme mønster som aids. De tabte produktive år kommer oven i udgifter til hospitalsbehandling, i tabet af mange kostbare køretøjer, for slet ikke at tale om lidelse og sorg.

Og selvom bedre veje, oplysningskampagner og politikontrol alle er kostbare investeringer, kan det godt betale sig. Jens Erik Bendix Rasmussen er chefrådgiver for infrastruktur i Danida. Han siger:

– Tidligere blev trafikuheldene nok regnet lidt som udviklingens pris. Afrikanerne syntes de havde andre problemer, og så blev trafikken nedprioriteret. Men der er en stigende bevidsthed om, at det er et stort samfundsøkonomisk tab. Verdensbanken har lavet nogle cost-benefit-analyser, som viser, at det økonomisk kan betale sig at gøre noget ved det.

Men ifølge Jens Erik Bendix Rasmussen er det faktisk ikke omkostningerne, der er den største udfordring for afrikanerne:

– Trafiksikkerhed er et tværinstitutionelt område. Det spænder både over transportsektoren, sundhedsvæsenet, politiet, oplysning

og uddannelse og så videre. Mange lande i Afrika har meget svage institutioner. De er ikke gearet til at tage sig af de blødere områder. Særligt når det bliver tværinstitutionelt, er det svært.

Ghana er foregangsland

Danidas chefrådgiver forklarer, hvorfor Afrika tilsyneladende har tøvet med at sætte ind mod trafikdrabene:

– Trafik betyder jo også modernisering. Når mange lande først begynder at gøre noget ved problemerne nu, skyldes det, at man først i de senere år har erkendt omfanget af problemet. WHO har gjort meget for at sætte fokus på det.

Siden slutningen af 90'erne har Danida lavet sikkerhedsvurderinger som en integreret del af næsten alle sine store infrastrukturprojekter. I Ghana støtter Danida *Ghana Road Safety Commission*, et bredt, tværinstitutionelt sikkerhedsprogram. Jens Erik Bendix Rasmussen forklarer:

– Det er en institution, som favner bredt. Trafikplanlægning, bilinspektion, kørelærere, politi, sundhed, oplysningskampagner, statistikindsamling og så videre. Den kan sammenlignes med Rådet for større Færdselssikkerhed i Danmark. Initiativet i Ghana var et af de første af sin art i Afrika, og Danida har været med hele vejen. Det er mit indtryk, at mange andre lande ser et forbillede i Ghana Road Safety Commission.

Det langsigtede mål er, at antallet af dræbte og sårede i trafikken falder. Men Jens Erik Bendix Rasmussen mener, det er for tidligt endnu at dokumentere en direkte virkning af kommissionen på trafikstatistikken i Ghana.

Morten Seifert er M.Sc og freelance-journalist. morten@uncial.dk

TRO, HÅB OG ... DIALOG

Dialog på roadshow. *Next Stop Danmark* har gennemført dialogmøder mellem danske og muslimske unge herhjemme, og til sommer starter *Next Stop Mellemøsten*. Foto: Jan Kjær/MS

Af Øivind Holtermann

Interkulturelle projekter er i stor stil på vej til sommerens Danmark, og to bidrag kommer fra institutionen Center for Kultur og Udvikling (CKU).

CKU er en statsinstitution, som varetager kultursamarbejdet mellem Danmark og udviklingslandene i Afrika, Asien, Caribien, Latinamerika samt Mellemøsten. Det er eksempelvis CKU, der stod bag kulturfestivalerne *Images of the World* og *Images of Asia*.

Lørdag den 12. august lanceres halvanden måneders festival under navnet *Images of the Middle East*. CKU melder, udover et stort program med kunst og kultur, at hele syv konferencer er på vej.

Dialog og oplysning vil med andre ord stå stærkt i årets festivalprogram. Temaet – 'Identitet under forandring' – borger nærmest på forhånd for en høj grad af aktualitet.

Med penge fra Det Arabiske Initiativ støtter Udenrigsministeriet også et andet CKU-projekt, nemlig ISLAM-EXPO.

Projektleder Michael Irving Jensen er i fuld gang med at lande de sidste kontrakter, derfor ligger programmet ikke helt fast. Men udstillingens start er foreløbig sat til begyndelsen af juni, og publikum vil få mulighed for nær-

studier af et islam, der ikke er genstand for mediernes gængse opmærksomhed.

Next Stop Dialog

Tænk tanken Mandag Morgen søsatte i forbindelse med tegningesagens eskalering *sit* bud på en forstærket dialog – *Co-Existence of Civilizations*.

Kompetente folk inden for forskning, erhvervsliv, medier, civilsamfund, kulturliv samt ungdomsorganisationer er i fuld gang med analyser af tegningesagens konsekvenser og anbefalinger til fremtidens interkulturelle udfordringer. Resultatet fremlægges i starten af juni på topmødet *The Copenhagen Lab of Co-existence*.

Tre andre aktører, som hidtil har bidraget massivt til flere store dialog-events herhjemme mellem unge af forskellig herkomst, vender dialogen 180 grader. Både Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) og partnerskabet Mellemfolkeligt Samvirke/Krogerup Højskole sender i løbet af sommeren flere hold danskere til forskellige mellemøstlige destinationer.

Next Stop Mellemøsten står således på af-fyringsrampen og missionen bliver at lade dansk uvidenhed og fordomme om mellemøstlige forhold stå sin prøve.

Mellemøsten som aldrig før!

I DUF oplever vi en enorm interesse for at deltage i at forbedre dialogen mellem unge i Danmark og den arabiske verden. Derfor har vi allerede søsat en lang række af aktiviteter i dette år, der både herhjemme og i Mellemøsten gør det muligt for unge at mødes. Erfaringer fra vores første dialogmøde efter krisen, en dialogkonference med deltagelse af 25 arabere og af 25 danskere i forbindelse med den meget omtalte tv-prædikant Amr Khaleds besøg til Danmark, var rigtig positive. Der er ingen tvivl om, at ungdommen bliver en vigtig del af løsningen af denne krise.

Derfor sendte vi i slutningen af marts en

Oldschool, men effektiv dialog

Dialogbølgen består selvfølgelig ikke kun af højtprofilerede konferencer og andet godt. Tag for eksempel Islamisk-Kristent Studieceter.

Lokalerne på Sortedamsøens Nørrebro-side har budt på interreligiøs dialog i snart ti år. Stedets målsætning er gensidig respekt, og blandt aktiviteterne er blandt andet en halv snes samtalegrupper, der består af 8-10 muslimer og kristne. Grupperne vælger hver især, hvilket emne den månedlige samtale skal bygge på. Centeret mærker næppe overraskende en stigende interesse for deres netværk og dialogtilbud. Onsdag den 19. april holder Islamisk-Kristent Studieceter et introduktionsmøde.

Dialog via www

Internettet har selvsagt også masser af dialog at byde på. Blandt de dialogsites, som er gået i luften i anledning af tegningesagen, er for eksempel www.anotherdenmark.org, der har følgende bevæggrunde for valg af dialogmedie:

– Konflikten er blevet optrappet af de mange nye mediers muligheder for at sprede angst og mistro. Vi ønsker at bruge de selv samme medier til at skabe større forståelse mellem Danmark og den muslimske verden. Ordene er Nikolai Langs – en blandt flere privatpersoner bag initiativet.

Behovet for dialog mellem kulturer, religioner og tankesæt er næppe faldet ned fra himlen – eller fra Viby Jylland for den sags skyld. Men antallet af dialog-projekter er større end nogensinde før. udvikling giver her et udpluk af de næste måneders dialogtiltag.

Sitet tilbyder surfere en håndsrekning så fremt man ønsker at sende en 'dialoghilsen' her fra Danmark til internet-brugere i eksempelvis Mellemøsten eller omvendt.

En anden netadresse, vennebillede.dk, tilbyder derimod en visualisering af dialoger:

Snapshots af danskeres og etniske minoriteters fælles oplevelser i skolegårde, på rejser og for eksempel til fest, er hjemmesidens enkle, men også meget konkrete påmindelse om, at venskaber på tværs af religiøsitet og kultur faktisk allerede eksisterer – og trives.

Kendt fra prime-time på DR

Endelig skal vi ikke glemme at nævne Michelle Hviids www.vigtigt.dk.

Hendes projekt er, at minimum 3.000 danskere og nydanskere lørdag den 22. april tager hjem og drikker eftermiddagste, spiser middag og nyder en dessert hos hinanden. Eventen, kendt fra blandt andet DR-TV, foregår samme dag i landets fire største byer, og dialogen mellem 'os og dem' bydes således på både vådt og tørt.

Øivind Holtermann er journalistpraktikant i Udenrigsministeriets Kommunikationsenhed, oivhol@um.dk

KOMMENTAR FRA DUF: UNGDOMMEN BLIVER IKKE HJEMME

Af Jeppe Bruus, formand for DUF

Da jeg læste overskriften "De unge må blive hjemme" i den seneste udgave af *udvikling* (02/2006, side 12) sad jeg tilbage med det indtryk, at vi i Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) i lyset af tegningekrisen var usikre og tilbageholdende med at bruge vores nye bevilling fra det arabiske initiativ.

Nu kan det måske undskyldes med, at bladet blev udgivet omkring 1. marts. Men jeg synes stadig, at det var ærgerligt, når nu virkeligheden er helt modsat. Vi bliver ikke hjemme. Ungdommen drager af sted mod

DUF-delegation af sted til Syrien og Libanon, der besøgte en lang række ungdomsorganisationer, officielle repræsentanter, religiøse overhoveder mv. Vi arrangerer ikke mindre end tre dialog-seminarer for vores medlemsorganisationer, heraf to i den arabiske verden og et i Danmark.

Og endelig foretager en række af vores medlemsorganisationer bilaterale besøgsrejser, som er med til at kickstarte en række partnerskabsprojekter mellem danske og arabiske ungdomsorganisationer.

Alt sammen initiativer, som vil være med til at forstærke det arbejde, som DUF i de senere år har lavet for at styrke dialogen mellem

unge i den arabiske verden og i Danmark. Et arbejde, der er helt på linie med retningslinjerne for det arabiske initiativ. Før krisen var formålet primært at sætte demokrati på dagsordenen i de arabiske lande, styrke civilsamfundet og skabe et fundament for unges mulighed for at organisere sig, og samtidig med at styrke den interkulturelle forståelse blandt unge i Danmark. Et arbejde som nu kommer til at have mere fokus på dialog, men som stadig følger samme målsætning som før, om end i en lidt anden indpakning.

Derfor synes jeg, at overskriften fra det seneste nummer af *udvikling* var misvisende. De unge bliver ikke hjemme – tværtimod.

NØDHJÆLPSDILEMMAET

Thomas Ravn-Pedersen, informationschef i Folkekirkens Nødhjælp: Hvordan forklarer vi den danske befolkning, at det kan skade de fattige i Afrika at yde nødhjælp?

Af Poul Kjar

Siden sultkatastrofen i 1984 har Etiopien stået som et symbol på hungersnød.

En million mennesker døde af sult, og tv-billederne af udsultede børn med fluer i øjnene satte katastrofen på den globale mediedagsorden. Siden væltede nødhjælpen ind i Etiopien.

Folkekirkens Nødhjælp deltog dengang i den storstilede nødhjælpsindsats, men i dag arbejder organisationen især i det sydlige Etiopien med udviklingsorienteret nødhjælp, hvor man støtter folk med indkomstskabende aktiviteter og tilbyder mikro-kreditter.

Formålet er at styrke levevilkårene, så tørken, der igen i år har ramt området, ikke udvikler sig til en ny katastrofe. Men den indsats møder modstand fra – the good guys.

Thomas Ravn-Pedersen, Folkekirkens Nødhjælps informationschef, fortæller efter en tur til det sydlige Etiopien nær grænsen til Kenya:

– Hele området er netop nu ramt af tørke og sult, men der er endnu ikke tale om en hungersituation. Jeg kom kørende med nogle af vores lokale folk ind i en landsby, og pludselig fik vi øje på en kæmpe bunke sække med hvedemel fra USAID. Min første indskydelse

var glæde over at se så meget mad, men mine kollegaer blev stive i blikket. De sagde, at det hele nu var ødelagt, og refererede til de lokale kooperativer, som de skulle støtte med små indkomstskabende aktiviteter. Hvedemelet slår bunden ud af markedet, og kooperativernes folk stiller sig op i køen for at få en gratis sæk hvede.

Det må stoppe

– Det virker så paradoksalt, at vi skal ud og tale imod fødevarehjælp, men hvis vi effektivt skal kunne forebygge nye sultkatastrofer, så kræver det, at Vesten holder op med at dumpe sine overskudslagre i u-landene. Den slags svineri må stoppe. Udvikling er et spørgsmål om at støtte fattige folks egen handlekraft – ikke at hjælpe rige amerikanske bønder af med deres overskud af korn. Og så skal fødevarehjælp altid kobles op på noget andet, så det ikke bare kommer flagrende. Det er hele menneskets selvværd, der fordufter, siger Thomas Ravn-Pedersen, der erkender, at Folkekirkens Nødhjælp tidligere var hurtige til at uddele nødhjælp i den rene form, men at organisationen nu har lært, at det er absolut sidste udvej – og så slem er den aktuelle sultsituationen i den del af Etiopien endnu ikke.

– Men hvordan forholder I jer til det dilemma i oplysningsarbejdet?

USA var og er stadig under heftig kritik for landets massive fødevarebistand til Afrika. Her i det sydlige Etiopien i slutningen af januar, hvor der ifølge Folkekirkens Nødhjælp ikke var behov for at yde den form for kortsigtet bistand. Foto: Thomas Ravn-Pedersen.

– Ja, hvordan forklarer vi den danske befolkning, at det kan skade de fattige i Afrika at yde nødhjælp? Vi forsøger at komme i dialog med folk og diskutere de her problemstillinger, men det er klart, at det er svært, hvis du kun har 30 sekunders tv-spot til din rådighed, svarer informationschefen og refererer til organisationens netop overståede indsamlingskampagne. Han uddyber:

– I år valgte vi at kommunikere det svære budskab: 'Sulten har mange årsager' – og det var et betydeligt sværere budskab end sidste år, hvor vi sagde: 'Hvert 6. sekund dør et

barn af sult'. Det første lægger op til en mere langsigtet udviklingsindsats, mens det andet i højere grad kalder på en hurtig indsats.

Thomas Ravn-Pedersen omtaler de to tilgange som et sammenstød mellem to epoker i Afrika. En cowboy-epoke, hvor man sagde, hov, her er et problem, som man så forsøger at løse gennem en hurtig indsats. Og den mere langsigtede og tænksomme indsats, hvor man oplyser, uddanner og engagerer – og således udnytter hele udviklingspaletten i arbejdet med at forebygge nye katastrofer.

UROLIGHEDER ELLER KUP?

En artikel i *udvikling* nr. 02/2006 under overskriften "Urolighederne i Nepal rammer dansk bistand" bringer os næsten til at tro, at det – frem for kongens magtovertagelse – er risikoen for indirekte støtte til maoisterne, som bringer dansk bistand i fare.

Af Søren Hougaard, formand for Mellemfolkeligt Samvirke (MS)

Man bliver nødt til at slå fast, at den umiddelbare årsag til, at Danmark ikke indgår nye regeringsaftaler med Nepal er, at kongen har fyret et demokratisk valgt parlament og regering og enevældigt overtaget magten i landet. Danmark kan – i lighed med det øvrige internationale samfund – ikke acceptere det enevældige kongedømme i Nepal. Derfor vil vi

ikke starte nye statslige udviklingsprogrammer med denne diktatoriske konges regeringsmagt og på den måde understøtte et illegitimt og undertrykkende regime.

Artiklen i sidste nummer af *udvikling* får efter min opfattelse vendt tingene på hovedet. Det kommer til at fremstå som om, at det er faren for at støtte de maoistiske oprørere, der gør det vanskeligt for Danmark at støtte landet med statslige udviklingsprogrammer.

Man kunne hævde, at problemet med at støtte et statsligt uddannelsesprogram er, at

det bruges til at sætte billeder ind i skolebøgerne af den internationalt fordømte enevældige konge. Artiklen får det til at fremstå, som om problemet med den danske støtte er, at nogle maoistiske oprørere ude på landet river den side af skolebøgerne ud, hvor der er et billede af kongen og erstatter det med oprørernes sange. Det er en falsk problematik.

At vi selvfølgelig må fordømme maoisternes fortsatte bortførelser og tvangsrekruttering af børn er en anden, men vigtig sag. Det har store konsekvenser for de befolkningsgrupper, som må flygte fra deres hjem som følge af volden.

Jeg skal være den første til at indrømme at det er et vanskeligt politisk dilemma, om man bør give statslig u-landsbistand til et illegitimt diktatur som det enevældige kongedømme i Nepal.

I begyndelsen af marts måned i år var jeg

i Nepal og havde ved den lejlighed mulighed for at mødes med repræsentanter fra de demokratiske bevægelser. Disse møder overbeviste mig om, at der er gode muligheder for, at danske bistandsmidler kan anvendes fornuftigt til at fremme demokratiudviklingen i Nepal.

Mellemfolkeligt Samvirke har gennem de seneste 20 år opbygget et tæt samarbejde med en lang række civilsamfundsorganisationer i Nepal, og støtter i dag knap 30 af disse, som repræsenterer de demokratiske kræfter i det nepalesiske samfund og som forhåbentlig vil komme til at præge landets fremtidige udvikling.

DEBAT-MØDE
PÅ RUC

!!!

%

I STILHEDEN DØDEN, I STRØMMEN LIVET.

Der blev gået til makronerne, da udviklingsminister Ulla Tørnæs (V) i starten af marts diskuterede prioriteterne for dansk udviklingsbistand med tidligere udenrigsminister Mogens Lykketoft (S), økonomiprofessor Martin Paldam og international chef i Folkekirkens Nødhjælp, Christian Friis Bach.

Af Poul Kjar

Roskilde Universitetscenters segl bærer en koral med den latinske tekst *In tranquillo mors – in fluctu vita*, der oversat til dansk betyder: I stilheden døden, i strømmen livet.

Og der var strøm på diskussionen, da RUC inviterede til debatmøde om prioriteterne for dansk udviklingsbistand arrangeret af Internationale Udviklingsstudier (IU).

To spørgsmål kom til at dominere debatten. Nyttet bistanden overhovedet? Og hvorfor skar regeringen sidste år i Oplysningsbevillingen?

Professor i nationaløkonomi ved Aarhus Universitet, Martin Paldam, provokerer generelt mange i bistandsmiljøet, når han gør rede for sine studier af effekten, eller mangel på samme, af udviklingsbistanden.

På RUC, foran den store forsamling af udviklingsarbejdere in spe, fremstod han da også mere som en fugleedderkop på en fødselsdagsgave, end som en velkommen gæst til en børnefødselsdag, da han konkluderede, at kun *halvdelen* af alle udviklingsprojekter hjælper. At det *ikke* er gået bedre for de lande i Afrika syd for Sahara, der har modtaget bistand. Og at bistanden *ikke* har spillet nogen som helst rolle for den økonomiske vækst i udviklingslandene i de seneste 25 år og heller ikke vil gøre det i de næste 25 år. Av!

Som empiriske eksempler på høje vækstrater opnået uden massiv udviklingsbistand fremhævede professoren 'elefantlandene' Indien og Kina.

Forsamlingens kætter

– Skal vi så lade være med at give udviklingsbistand, blot fordi vi ikke har 100 pct. succesrate? spurgte udviklingsminister Ulla Tørnæs (V) – og indgik i dette spørgsmål i en naturlig alliance med Mogens Lykketoft (S), Christian Friis Bach og det meste af auditoriet.

Mogens Lykketoft slog fast, at der var mange grunde til, at udviklingsbistanden nogle steder ikke har hjulpet, som den skulle, og at det blandt andet skyldes konflikter, som vi i Vesten selv har været med til at understøtte.

Christian Friis Bach, international chef i Folkekirkens Nødhjælp, indledte sin bandbulle mod forsamlingsens "kætter", Martin Paldam, med at sige:

– At bruge Indien og Kina som bevis på, at bistanden ikke virker, svarer til, at man påstår,

at vittighedstegninger generelt set medfører flagafbrændinger.

Men han medgav, at der er søsat for mange uduelige udviklingsprojekter i tidens løb, og at de fylder i statistikken.

– Vi skal turde give mere direkte budgetstøtte, vi skal slippe tøjlerne, selv om det er farligt og risikofyldt, da pengene risikerer at ryge i de forkerte lommer. Derfor skal vi sideløbende støtte opbygningen af demokratiske institutioner, en fri presse og NGO'er, sagde Christian Friis Bach – og fik opbakning fra både Mogens Lykketoft (S) og Ulla Tørnæs (V) til det synspunkt.

Professor Martin Paldam lod sig ikke ryste af at være ene mand mod rosset.

– Jeg konstaterer blot sandheden i stedet for at formidle ønsketænkning og fremkomme med smukke idealistiske forslag som for eksempel at yde direkte budgetstøtte til korrupte afrikanske regeringer.

– Det kunne jo være, at de blev mindre korrupte, indskød ordstyreren, professor på RUC og medlem af Danidas Styrelse, Henrik Secher Marcussen, der ikke lagde skjul på, hvilket hold han repræsenterede i debatten om bistandseffekten.

Dertil replicerede Martin Paldam med et skævt smil:

– Ja, det kunne være, at de blev gode.

Alliancen brudt

Det spørgsmål, der trængte sig mest på hos de studerende, var regeringens beskæring af Danidas Oplysningsbevilling med 12 mio. kr., som betyder, at de projektbærende u-landsorganisationer ikke længere kan søge tilskud i Oplysningsbevillingen. På det spørgsmål brød Ulla Tørnæs' alliance med Mogens Lykketoft og Christian Friis Bach.

– Vi ønsker at styrke organisationernes folkelige forankring, og hvis man er medlem af en organisation, så brænder man for den sag, og så vil man også støtte oplysningsarbejdet, sagde udviklingsministeren.

– Det er bare en legitimering af Dansk Folkepartis forslag, indskød Mogens Lykketoft.

– Hvad ved du om det? spurgte Ulla Tørnæs.

Det svarede Mogens Lykketoft ikke på, men i stedet sagde han:

– Det er u-landsorganisationerne, der er de bedste til at fortælle om dansk bistand – eller den barberede version, der er tilbage af dansk

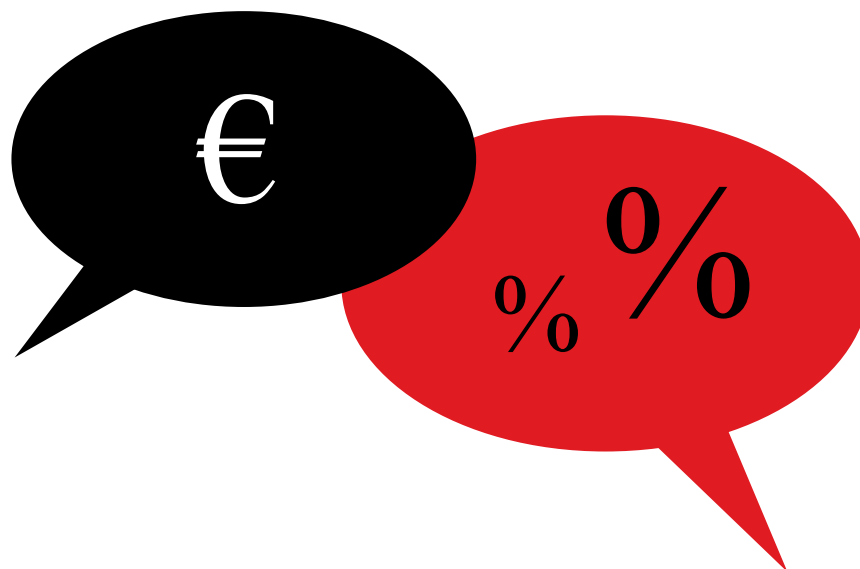
udviklingsbistand.

Han tilføjede, at med kravet om egenfinansiering skal organisationernes ildsjæle nu bruge deres kræfter på at rasle penge ind på gader og stræder i stedet for at lave projekter i Afrika.

I det spørgsmål fik ministeren opbakning fra Martin Paldam.

storisk set har Mellemfolkeligt Samvirke og u-landsorganisationen Ibis ageret meget kritisk over for regeringen, selvom de har været næsten 100 pct. finansieret af staten. Mens organisationer som Folkekirkens Nødhjælp og Røde Kors, der i højere grad er afhængige af befolkningens donationer og gunst, har kørt en mindre kritisk linie.

– Jeg synes, det klinger hult, hvis organisa-

Danidas reklamebureau

– NGO'erne er jo Danidas reklamebureau, og med op til 95 pct. offentlig finansiering ligner de små afdelinger af Danida. Det har ikke noget med folkelige organisationer og folkeligt engagement at gøre, sagde Martin Paldam.

– Det er jo det, jeg er ved at lave om på, indskød udviklingsministeren.

– Det er godt, svarede Paldam.

Mogens Lykketoft mente, at han havde svært ved at se, at NGO'erne agerer reklamebureau for Danida.

Christian Friis Bach sagde, at det vist var Martin Paldam, 'der selv er 100 pct. finansieret af staten', som logrer med halen for ministeren. Og så gjorde han opmærksom på, at hi-

tioner kun kan være kritiske, hvis de er 100 pct. finansierede af staten. Hvor er så den folkelige forankring? spurgte Ulla Tørnæs.

Mogens Lykketoft fik henkastet sagt, at indgrebene over for NGO'erne og ikke mindst beskæringen af Oplysningsbevillingen handler om at lukke munden på kritiske røster.

Ligegyldigt hvad, så har besparelsen – eller omfordelingen – af de 12 mio. kr., der svarer til omkring 0,01 pct. af bevillingerne til dansk udviklingsbistand, i de seneste måneder skabt mere strøm omkring korallerne, end den samlede danske bistand på 13 mia. kr.

TØRNÆS PÅ ROAD-SHOW

Marts måned har været fuld af debatarrangementer om dansk udviklingsbistand. Spørgelysten var stor, da udviklingsminister Ulla Tørnæs (V) i marts måned besøgte sjællandske gymnasier og aviser i København, Hillerød og Holbæk for at debattere udviklingsbistand.

Kan vi overhovedet gøre noget ved fattigdommen i Afrika? Og hvorfor har regeringen skåret i u-landsbistanden? lød et par af spørgsmålene til ministeren.

Moderne var del af en regional oplysningskampagne om FN's otte mål for en bedre verden, de såkaldte 2015 Mål. Med på road-showet var også flere af UNICEF's goodwill-ambassadører, blandt andet skuespilleren Anders Bertelsen.

I efteråret 2005 besøgte Ulla Tørnæs Odense, Esbjerg og Aalborg som en del af en oplysningskampagne om 2015 Målene.

/lotwen

MOSAIK OM VIRKSOMHEDERNES SAMFUNDSANSVAR

I 90'erne fik erhvervslivet for alvor øjnene op for begreber som *Corporate Social Responsibility* og *Corporate Citizenship*. Ny bog diskuterer, hvordan virksomhedernes nye fokus kan bidrage til bæredygtig udvikling i udviklingslandene.

Af Sune Skadegård Thorsen

Corporate Social Responsibility (CSR) eller *Corporate Citizenship* – som er det begreb redaktionen har valgt at bruge – handler om virksomhedernes samfundsansvar.

CSR bestyrkes af en globale erkendelse af, at en velfungerende privat sektor er en forudsætning for økonomisk udvikling. Der er gennem de sidste ti år skrevet talrige bøger og artikler om CSR. Verdensbanken, en række FN-institutioner og udviklingsorganisationer har etableret arbejdsgrupper på feltet.

Den nye bog "*Corporate Citizenship in Developing Countries – New Partnership Perspectives*" har samlet en række essays på om-

rådet i en antologi som er et spændende bud på at ramme dette mål i bevægelse. Den giver et godt indtryk af de mange tænkelige muligheder for, hvordan erhvervslivets udvidede fokus bedst kan tjene økonomisk og social udvikling.

Med 11 essays på 270 sider er der nødvendigvis tale om et panorama. Artiklerne bevæger sig omkring kerne-elementer som menneskerettigheder, miljø og korruption eller 'corporate governance'.

Når hertil lægges diskussioner om 'stakeholders', donationer kontra integreret virksomhedsledelse, bindende kontra frivillige standarder, multinationale kontra små- og mellemstore virksomheder, partnerskaber, 'Foreign Direct Investments', kulturrelativisme, det demokratiske underskud, og en enkelt artikel dedikeret til diskussion af en enkelt teori, kommer antologien vidt omkring. På trods af en underrepræsentation af forskere eller praktikere fra 'syd' og af kvindelige forfattere, bidrager de få repræsenterede med meget spændende perspektiver på debatten.

Minimums-spilleregler

Enkelte artikler går tæt på denne kerneudfordring. Nicky Blacks artikel berører specifikt de "Norms on the Responsibilities of Transnational Corporations and Other Business

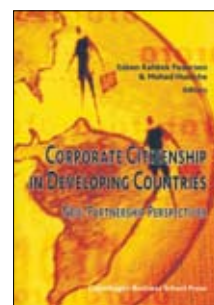
Enterprises with Regard to Human Rights" (oftest blot omtalt som 'Normerne'), som FN's Underkomité for Menneskerettigheder enstemmigt har vedtaget.

Normerne blev dog ikke vedtaget af kommissionen, og området er nu under behandling af en særlig repræsentant til Generalsekretæren for FN. Normerne er udtryk for et behov for at få fastlagt et globalt minimum for virksomheders adfærd overfor sine interessenter; et minimum, hvorunder virksomheder kan holdes ansvarlige – et 'level playing field'. FN's Global Compact er udtryk for de frivillige – og meget vigtige – virksomheders initiativer.

Partnerskabsmodeller

Denne skelnen mellem på den ene side minimumskrav, som en virksomhed vil lade indgå i et compliance-program, og på den anden side de innovative tiltag, som en virksomhed frivilligt kan finde på, er vigtig at holde sig for øje ved konstruktionen af partnerskabsmodeller.

Fra en virksomheds perspektiv åbner partnerskaber mulighed for større effektivitet og ikke mindst en ekstra 'brand' effekt. Fordele for partneren er også åbenbare set i lyset af erhvervslivets nødvendighed for økonomisk udvikling. En stat eller en udviklings-

Esben Rahbek Pedersen & Mahad Huniche (Red.): "Corporate Citizenship in Developing Countries – New Partnership Perspectives" Pris: 260 kr, 278 sider. Udgivet på Copenhagen Business School Press.

organisation skal imidlertid særligt være sig for ikke at blive taget som 'gidsel' i forløbet. Dette kan kun lade sig gøre ved at etablere et sæt minimums-spilleregler; således som det har været tilfælde for IFU – et eksempel, der beskrives i bogen.

Undertegnede kan kun opfordre til, at bogen læses bredt af både erhvervs- og udviklings-folk, at de mange spor lagt ud i bogen følges, og at yderligere forskning på den spændende neksus mellem erhverv og udvikling i lyset af CSR iværksættes. Med redaktørens ord: *Happy reading!*

Sune Skadegård Thorsen er advokat, driver virksomheden Lawhouse.dk og er partner i Corporate Responsibility Ltd. i London. Han rådgiver virksomheder, regeringer, pensionskasser, og udviklingsorganisationer i spørgsmål om menneskerettigheder & erhverv.

SOCIAL ANSVARLIGHED – SÅDAN GØR MAN

Ny håndbog om virksomheders sociale ansvarlighed giver konkrete råd til at komme i gang med arbejdet.

Af Marianne Hartz Thomas

Danske virksomheder med partnere eller produktion i udviklingslande kan få god brug af den nye håndbog *Social ansvarlighed*.

Bogen indeholder gode råd om, hvordan en virksomhed kan gå i gang med at arbejde med social ansvarlighed eller Corporate Social Responsibility (CSR).

Bogens forfattere fremkommer med en lang række argumenter for, hvorfor virksomheder bør arbejde med CSR – set med mange forskellige – primært danske eksperter øjne. Håndbogen indeholder et væld af gode råd og case-historier om, hvordan man som virksomhed konkret kommer i gang med at arbejde med CSR.

Danske virksomheder, der arbejder i udviklingslandene, vil nok have særlig stor in-

teresse for kapitel 9, der handler om, hvordan virksomhederne kan inddrage samarbejdet med leverandører og aftagere i den tredje verden i deres strategi med CSR.

Og fire gange om året bliver håndbogen opdateret. For et gebyr kan man få adgang til opdateringerne og al materialet elektronisk. Skribenterne er jurister, cand.merc.'er og en enkelt journalist. Og så har en fremtidsforsker sneget sig ind.

Et enkelt indlæg kritiserer generelt danske virksomheders indsats på området og i særdeleshed statens rolle. Sune Skadegård Thorsen (se anmeldelsen ovenfor, red.) efterspørger konkrete lovtiltag fra statens side, som vi ser det på miljøområdet. Nye love bør forpligte virksomheder til at gå ind i CSR-arbejdet og rapportere på det. For ellers, som han skriver, bliver danske virksomheders konkurrenceevne ikke styrket.

Sidetæl: ca. 240 sider.

Pris: 3.480 kr.

Social ansvarlighed. Forlaget Andersen Hovedredaktør Mette Reissmann og Anne-Louise Thon.

UDENRIGSMINISTERIET

MANDAG DEN 1. MAJ ER SIDSTE FRIST I 2006 FOR ANSØGNING OM STØTTE FRA OPLYSNINGSBEVILLINGENS SÆRLIGE U-LANDS-TV-PULJE

Ved tildeling af midler fra U-lands-tv-puljen gives der høj prioritet til landsdækkende tv-initiativer med forholdsvis høje seertal. Herudover lægges vægt

på, at tv-projektet relaterer sig til 2015-Målene, til relevante og aktuelle u-lands-spørgsmål og går nye veje i form og indhold. I øvrigt gælder de samme kriterier, som for oplysningsprojekter.

For at få støtte fra U-lands-tv-puljen kræves en visningsaftale.

Se nærmere på: www.oplysningsbevillingen.dk

Eller kontakt Udenrigsministeriets Kommunikationsenhed på: tlf. 33 92 08 58 eller 33 92 17 74

NY HANDLINGSPLAN: 'ERHVERV VÆKST OG UDVIKLING'

I starten af marts blev der holdt en erhvervskonference om investeringer i Afrika, der havde til formål at sætte fokus på erhvervsmuligheder i Afrika. Her lancerede regeringen den nye erhvervshandlingsplan for udviklingslandene: 'Erhverv vækst og udvikling'.

Regeringens udgangspunkt er erfaringer fra Asien, der viser, at vækst skal komme fra erhvervsudvikling. Derfor fokuserer regeringen i handlingsplanen på, at den private sektor kommer til at spille en større rolle i dansk udviklingsbistand.

Handlingsplanen kan rekvireres gratis på:
www.danida-publikationer.dk
eller kontakt DBK Logistik Service på
telefon 32 69 77 88.

Danida

UDENRIGSMINISTERIET

INVITATION TIL KONFERENCE OM BLANDEDE KREDITTER HOTEL KONGEBROGAARDEN, MIDDELFART DEN 8. MAJ 2006

Udenrigsministeriet inviterer til konference mandag den 8. maj 2006 på Hotel Kongebrogaarden i Middelfart i anledning af udgivelsen af "Beretning fra Udvalget for Blandede Kreditter 2005".

Konferencen åbnes af udviklingsminister Ulla Tørnæs med efterfølgende spørgetid, og byder bl.a. på indlæg af formanden for Udvalget for Blandede Kreditter, en dansk virksomhed samt indlæg om anti-korruptionspolitik. Konferencen bliver afsluttet med en frokost, hvor der vil være mulighed for at møde Udvalgets medlemmer og Sekretariatets medarbejdere.

Aktivitetsniveauet under ordningen for blandede kreditter er steget betydeligt de seneste år, og både udbetalinger og bevilninger toppede i 2005. Der blev udbetalt rentestøtte for i alt 308 mio. kr., og Udvalget for Blandede Kreditter bevilgede støtte til 14 projekter med en samlet kontraktsum på 2,2 mia. kr.

En blandet kredit er en almindelig rentebærende eksportkredit, hvor Udenrigsministeriet betaler rente, eksportkreditpræmie mv. således, at modtagerne i praksis får et rentefrit lån, typisk med ti års løbetid. Ordningen kan yde støtte til finansiering af leverancer af kapitaludstyr og tilhørende tjenesteydelser til udviklingsprojekter i en række udviklingslande, og anvendes hovedsageligt inden for drikkevand og sanitet, sundhed, energi, uddannelse samt infrastruktur.

Tilmelding til konferencen foretages ved henvendelse til Sekretariatet for Blandede Kreditter på fax 33 92 00 20 eller på e-mail til sbk@um.dk - senest den 28. april 2006 (max. 100 deltagere).

Foreløbigt program for konferencen kan læses på www.mixed-credits.dk. Deltagelse i konference og frokost er uden beregning.

Herlufsholm Kostskole – en dansk skole med international og akademisk atmosfære

SE SKOLENS
NYE SPORTSHAL
PÅ
HERLUFSHOLM.DK

Herlufsholm Skole er mere end en uddannelsesinstitution. Vi bestræber os på at være en skole, der gør en forskel for eleverne – på alle livets områder – både nu og i fremtiden:

- På det akademiske og intellektuelle område
- På det ekstrascolære område
- På det dannelsesmæssige område

– *det gør en forskel!*

PÅ HERLUFSHOLM SKOLE TILBYDER VI:
■ Grundskolen ■ Studentereksamen
■ 10. Præparandklasse (gymnasieforberedende skoleår)
■ PRE IB ■ IB

KONTAKT OS

– SÅ SENDER VI INFORMATIONSMATERIALE
OM KOSTSKOLEN OG VORES UDDANNELSER.
BESØG OS PÅ SKOLEN ELLER PÅ INTERNETTET:
www.herlufsholm.dk

Klaus Eusebius Jakobsen
Klaus Eusebius Jakobsen, rektor

HERLUFSHOLM
Grundlagt 1565

4700 Næstved

Skolens kontor: Tlf. 55 75 35 00 . Fax 55 75 35 14
e-mail: rektorkontor@herlufsholm.dk

ET LILLE LAND MED 13 UNDERVISNINGSMINISTRE

– Ønsket om EU-medlemskab er den faktor i Bosnien, der samler alle, siger Kjartan Björnsson, der leder EU's støtte til at reformere økonomien samt miljø- og energisektoren i landet. Foto: Stefan Katić.

Af Stefan Katić

Da jeg træder ind på Kjartan Björnssons kontor i EU-delegationens bygning i Sarajevo, er han stadig fuld af frustration efter et møde med et af de lokale ministerier. En af betingelserne for et bosnisk medlemskab af EU er reformer af den offentlige sektor. Men tempoet er noget fodslæbende, fortæller den danske økonom, Kjartan Björnsson, der er operational chef for en del af EU's indsats i Bosnien. *udvikling* fik en snak med den 35-årige danske økonom – det islandsk-klingende navn stammer fra hans fædrene ophav – om donor-koordineringens smukke, men svære kunst.

– *Donorkoordinering er den store slagvare som alle taler om. Oplever du vilje blandt donorerne her til at samarbejde?*

– Skal jeg være venlig, så vil jeg sige, at der er en relativ stor vilje til donorkoordinering. EU melder ret tidligt ud – herefter følger donorerne i al væsentlighed, den retning vi går i. Medlemslandene er ofte meget afventende – og så kan man jo dårligt kalde det for tovejskommunikation. Vi får dog ret gode modspil fra Storbritannien og Sverige. Men det er harmoniseringen til EU-standarder, der sætter dagsordenen, og den retter de andre donorer så groft sagt ind efter. Når for eksempel amerikanerne sætter ind med en energireform her i landet, så har de EU's krav for øje. De ved godt, at de må samordne med EU-standarderne – ellers ryger det hele i skraldespanden, når bosnierne selv skal tage helt over.

– *Hvor stor er EU i forhold til de andre store donorer?*

– I dag får Bosnien-Herzegovina væsentligt færre penge fra Kommissionen end tidligere, da der jo var et stort behov for genopbygning efter krigen. Verdensbanken og Den Europæiske Udviklingsbank (EBRD) er store hernede i kraft af deres udlån. Blandt de bilaterale donorer er det svenskerne – med 28 mio. euro – og amerikanerne, der er størst. Det er lidt underligt, at man fra dansk side har været villig til at sende militær, men ikke efterfølgende

udviklingshjælp. Det sker dog nu i Bosnien og Serbien. Det er på tide – og det er velkomment. For det er oplagt, at vi bør yde støtte. Balkan er vores baghave.

I skal selv køre vejen

– *Hvad er de tre mest markante resultater, Bosnien-Herzegovina har opnået i de to år, du har været her?*

– Det var et land i krig for 13 år siden (mellem bosniske muslimer/kroater og bosniske serbere, red.). I dag har de skabt et fælles, statsligt forsvarsministerium, som tæller begge de tidligere stridende parter. Væsentligt er det også, at de nu har fået indført moms. Inden for mit eget område må jeg nævne energireformen, hvor parterne nu er blevet enige om at skabe ét statsligt firma, der skal stå for al transmission af energi – det man kan kalde energiens motorvej – i Bosnien-Herzegovina. Indtil nu har også energisektoren været delt efter etniske grupper, hvilket har været ekstremt irrationelt.

– *Hvad er de mest markante resultater, EU har opnået i Bosnien-Herzegovina?*

– Vi har i vid udstrækning været involveret i alle tre processer, jeg her nævnte. EU har stor erfaring med at analysere tidligere kommunistiske lande og finde ud af, hvad der skal til at få dem til at fungere, hvis jeg lige skal kippe med flaget med stjernerne. Vi gør dem klart, at ”dette er vejen mod EU-medlemskab, som skal køres, men det er jer, som skal køre den.” Vi kan ikke tvinge dem til at blive medlemmer af EU.

EU-medlem om 10 år

Det er blevet sagt, at Dayton-aftalen har været god for at få afsluttet krigen, men ikke særlig brugbar nu freden hersker, og man skal videre. Og sandt er det, at Bosnien-Herzegovina mere minder om et kludetæppe end om en nation: Landet er delt op i to selvstændige delstater, Føderationen af Bosnjakker og Kroter, Republika Srpska – samt Brčko-Distriktet i nord, der også har autonomi. Føderationen er så delt i 10 kantoner med egen lovgivning og egne ministre. Denne etniske opdeling

I Bosnien-Herzegovina betyder donor-koordinering, at de øvrige donorer retter sig ind efter EU's bistand, som er den altdominerende i landet, siger den danske økonom og statistiker Kjartan Björnsson, der leder EU's støtte til økonomisk udvikling samt miljø- og energiområdet i landet.

betyder, at der eksempelvis samlet set er 13 undervisningsministre i Bosnien-Herzegovina. Samt tre sideordnede læseplaner i grundskolen – en serbisk, en kroatisk og en bosnisk. Byen Mostar har to lossepladser – en kroatisk og en bosnisk-muslimsk. Og så videre. Bundlinjen er, at administration sluger op mod 55 pct. af landet statsbudgettet.

– *Vil EU-forhandlingerne betyde et pres for at få gjort op med den etniske opdeling af Bosnien-Herzegovina?*

– Det er klart blevet sagt fra Kommissionens side, at man må optimere den offentlige sektor. Det er indlysende for de fleste i dag, at den nuværende opdeling og statsstruktur ikke er hensigtsmæssig. Reformarbejdet handler ikke bare om at få en lov igennem, men om at den offentlige sektor skal kunne gennemføre den. Men netop med reformerne af den offentlige sektor går det som sagt trægt.

– *Kan det ende med, at Bosnien overhaler Tyrkiet indenom og dermed bliver det første muslimske land i EU?*

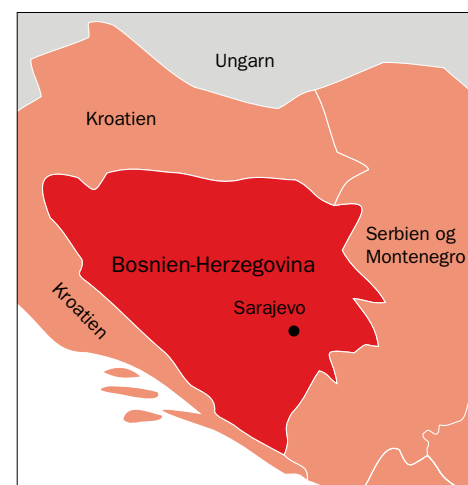
– Hvert ansøgerland bliver vurderet efter de fremskridt og reformer, de gør, og jeg tror sagtens, at Bosnien-Herzegovina kunne blive medlem af EU før Tyrkiet. Men jeg er ikke enig med dig i, at Bosnien-Herzegovina er et muslimsk land. Det er et multietnisk samfund, og andelen af muslimer udgør godt halvdelen af befolkningen.

– *Hvad kan de 4,5 mio. indbyggere bidrage med til EU-fællesskabet?*

– Først og fremmest at de har overvundet deres problemer fra tidligere, og nu er blevet et stabilt samfund uden ’spill over’ i form af mafia og trafficking. Dernæst vil jeg sige, at landet kommer til at indgå i et fællesskab, hvor alle bliver rigere ved at handle med hinanden. Og så tror jeg også, at mange danskere vil blive overraskede over, hvor smukt det her land er med muligheder for ski, rafting og vandreture. ’Jamen, der er jo miner’, vil nogen indvende. Jo, men de er ved at blive ryddet, vil jeg så svare, slutter Kjartan Björnsson.

Blå Bog Kjartan Björnsson (35)

- > Har siden 2004 været operationel chef for EU's genopbygningsbistand til Bosnien-Herzegovina indenfor økonomisk udvikling samt miljø- og energisektoren.
- > Fra 1998-2004 arbejdet for EU's statistiske kontor i Luxembourg – og har spillet firmafodbold sammesteds på EU's fodboldhold
- > Bosat i den bosniske hovedstad Sarajevo med sin hustru – der pt. har orlov fra en stilling i EU – og to sønner.
- > Cand.polit fra Københavns Universitet i 1995.

Massiv støtte fra EU-landene

Siden 1991 har EU givet godt 2,5 mia. euro til genopbygningen af Bosnien-Herzegovina.

Hertil kommer omkring to mia. euro, som medlemslandene har givet i samme periode. Medregner man alt, kommer bidraget fra EU og EU-stater samlet set op på omkring seks mia. euro for perioden 1991-2006.

Læs mere på hjemmesiden fra EU-delegationen i Sarajevo på www.delbih.cec.eu.int

KRITISK OG KONSTRUKTIV

Trine Pertou Mach var i centrum for begivenhederne, da 42 unge fra muslimske lande besøgte Danmark med dialog på dagsordenen.

Af Ulrikke Moustgaard

Mellemfolkeligt Samvirkes (MS) dialogprojekt 'Next Stop Danmark' fik fra den 20. til den 26. marts massiv medieomtale. Ankerkvinden bag projektet, hvor unge fra ti muslimske lande besøgte Danmark for at gå i dialog og øge forståelse mellem kulturerne efter Muhammed-sagen, er 36-årige Trine Pertou Mach.

Trine Pertou Mach er programkoordinator i MS for Nordafrika og Mellemøsten, og har været MS's koordinator for Det Arabiske Initiativ siden 2004. Hun er ikke overrasket over, at projektet fik så massiv medieomtale.

– Initiativet kom på et tidspunkt, hvor alle var begyndt at tale om dialog. Så det var en positiv historie, at nu kom der rent faktisk nogle unge, der gerne ville i dialog både med hinanden og med os, siger Trine Pertou Mach og lægger ikke skjul på, at det er skønt at være med til at lave en succes.

– Når noget, man selv tror på, lykkes, er det superfedt, og det bekræfter mig i, at det jeg laver, er værd at lave.

Siden hun i 1998 blev kandidat i Statskundskab fra Århus Universitet med speciale i international politik og udviklingsbistand, har hun været vidt omkring. Fællesnævneren for hendes aktiviteter har været demokratisering, menneskerettigheder og EU.

Fra 1999 til 2005 var Trine Pertou Mach talsperson for JuniBevægelsen, som hun forlod, fordi hendes engagement i at øge international demokrati-udvikling krævede andre rammer. I samme årrække arbejdede hun både som medarbejder i EU-Parlamentet og som juniorrådgiver for EU-kommissionen i Kairo, Egypten. Og i 2004 stillede hun op som bevægelsens eneste kvindelige spids-

kandidat til EU-Parlamentsvalget.

I dag er Trine Pertou Mach talsperson i det EU-kritiske initiativ 'Udfordring Europa' samt medlem af tænketanken 'Ny Agenda' – når hun altså ikke lige rejser rundt i de arabiske lande på feltarbejde og undersøgelsesmissioner.

Østrigsk gademusikant

Trine Pertou Mach taler seks fremmedsprog – arabisk er ét – og det internationale element kommer ikke fra fremmede. Som navnet antyder, kan hendes slægt føres tilbage til Frankrig og Østrig; fra sidstnævnte land kom i tidernes morgen en gademusikant til Danmark, hvor han stiftede Mach-familien.

Spørger man Trine Pertou Mach selv, er det heller ikke tilfældigt, at hendes professionelle liv går gennem et engagement i både EU og Mellemøsten. Kodeordet for hendes interesser er demokratisering – og allerede som barn i Ringkøbing drømte hun om at blive generalsekretær for FN, så hun kunne redde verden. I sit arbejde går hun både konstruktivt og kritisk til værks.

– Det er så nemt at slippe af sted med kun at være kritisk – uden at byde ind med alternativer – det er lige så nemt som at forholde sig ukritisk til alt.

– Uanset om det handler om EU eller den danske regerings håndtering af Muhammed-krisen, er det kritiske hverken interessant eller rimeligt, hvis ikke man samtidig kan pege på, hvordan man kunne have gjort tingene anderledes, siger hun.

NYT OM NAVNE MARTS

BILATERALE LANGTIDSRÅDGIVERE

 Civilingeniør **Klaus Bach Andersen**, 60, er den 4. marts 2006 ansat som rådgiver ved Transport Sector Programme i Benin med tjenestested i Cotonou.

M.Sc. Int. Tech. Planning, Master of Environmental Management, **René Treumer Andersen**, 38, er den 1. januar 2006 ansat som seniorrådgiver ved Partnership Facility Programme i Thailand.

M.Sc. Forestry and Rural Development **Gaia Elisabeth Allison**, 37, er den 11. februar 2006 ansat som seniorrådgiver ved Natural Ressource Management Environment Support Programme i Mozambique.

Ingeniør **Jean-Michel Barbier**, 47, er den 1. februar 2006 ansat som rådgiver ved PADSEA II-programmet i Burkina Faso med tjenestested i Ouagadougou.

 B.Sc. Civil Engineering **Per Christiansen**, 43, er den 15. marts 2006 ansat som rådgiver ved Agricultural Sector Programme i Mozambique med tjenestested i Maputo.

Bachelor Business Administration **Hans Erskog**, 53, er den 1. januar 2006 ansat som seniorrådgiver ved Environment Sector Programme i Mozambique med tjenestested i Maputo.

M.Sc. Economics **René Taus Hansen**, 38, er den 3. januar 2006 ansat som seniorrådgiver ved Program for god regeringsførelse og demokratisering i Zambia.

 Cand. jur. **Anne-Dorte Johansen**, 33, er den 1. januar 2006 ansat som rådgiver ved Democracy, Justice and Peace Programme i Uganda.

 Cand.scient.pol **Jørn Fredsgaard Sørensen**, 38, er den 27. februar 2006 ansat som seniorrådgiver ved Fund Facilities i Vietnam, med tjeneste sted i Hanoi.

 Public Accountant **Torben Ulsted**, 52, er den 13. februar 2006 ansat som Financial Management Adviser ved ASPS II-programmet i Tanzania.

MULTILATERALE RÅDGIVERE

 Cand.scient.pol **Sandra Jensen**, 28, er den 2. februar 2006 ansat som bilateral juniorrådgiver (JPO) ved Human Rights and Good Governance Programme i Nepal med tjenestested i Kathmandu.

Cand.scient.biologi. **Jesper Hedegaard Clausen**, 32, er pr. 1 marts 2006 udsendt som JPO til Thailand for FN's Udviklingsprogram UNDP.

NGO'ER

Viggo Aalbæk, er udsendt til Zimbabwe for Dansk Røde Kors, hvor han skal lede Dansk Røde Kors' hiv/aid-program, der omfatter både forebyggelse og behandling.

 Antropolog **Christina Anderskov**, 29, er udsendt til Sri Lanka for Dansk Røde Kors, hvor hun skal arbejde med katastroforebyggelse.

Bioanalytiker **Ulla Collins**, 62, er udsendt til Liberia for Læger uden Grænser, hvor hun skal arbejde på Island Hospital, som MSF driver. Ulla Collins bliver tilknyttet et mor/barn-projekt, der blandt andet skal foretage tuberkulose-undersøgelser af børn.

Jurist **Eva Capa Corrales**, er udsendt til Sydsudan for Læger uden Grænser, hvor hun skal bistå med en lokal oplysningskampagne om kolera.

Cand.mag. **Andreas Hjorth Frederiksen**, 29, er ansat som national indsamlingskoordinator i Red Barnet.

 Cand.merc. (fil.) **Mikkel Hauschildt**, 32, er tiltrådt som administrator for Mellemfolkeligt Samvirkens landeprogram i Tanzania.

Læge **Lone Jensen**, 49, er udsendt til Sydsudan for Læger uden Grænser, hvor hun skal stå for den medicinske indsats på en sundhedsklinik i Pibor.

Sygeplejerske **Marie Louise Jensen**, 29, er rejst til Etiopien for Læger uden Grænser, hvor hun skal arbejde i et ernæringscenter for underernærede børn.

Læge **Tomas Østergaard Jensen**, 32, er rejst til Sydsudan for Læger uden Grænser, hvor han skal hjælpe med at bekæmpe kolera på et behandlingscenter i byen Juba.

Sygeplejerske **Ulla Nerenst**, 58, er udsendt til Sri Lanka for Dansk Røde Kors, som leder af et nystartet sundhedsprogram for kvinder og børn.

ANDRE

Ingeniør **Torben Esbensen** er blevet valgt til ny præsident for den verdensomspændende organisation International Solar Energy Society (ISES) med 35.000 medlemmer i 90 lande.

 MPA **Robert Hinnerskov**, 49, tiltræder 1. april som ny generalsekretær for indsamlingsorganisationernes brancheorgan, ISOBRO. Han afløser fhv. minister, cand. theol. Flemming Kofod-Svendsen.

Cand.scient.soc. **Bo Klinke**, 49, er udnævnt til ny projektchef i Rambøll DK, hvor han skal varetage håndteringen af Rambølls store projekter i Østeuropa og Asien.

Dr.odont. **Morten Schiødt** fra kæbekirurgisk afdeling på Amtssygehuset i Glostrup er udpeget af FNs sundhedsorganisation, WHO, til at deltage i en international arbejdsgruppe om hiv/aids under WHO.

NR. 03/2006

ANMELDELSE

POST

PP

DANMARK

... OG TO FCK-BILLETTER

Folkekirkens Nødhjælp indledte den humanitære indsamlings-sæson i kulde og snevej med 19.500 indsamlere, der raslede 14 mio. kr. sammen til arbejdet med at stoppe den stille sult. Organisationen har et stærkt *brand*, der åbner døre. Med undtagelse af en hermetisk lukket kirkedør.

Af Poul Kjar

– Riiiiiiing. Riiiiiiing .. (dørklokke hos fru Jensen på Østerbro).

Fru Jensen: – Goddag, hvor kommer I fra børn?

Rebecca (8 år): Vi kommer fra Folkekirkens Nødhjælp...

Far: – Vi samler ind til .. øh ..

Fru Jensen: – Lige et øjeblik...(forsvinder ind i rækkehuset) – Værsgo, her er lidt mønter.

Jonas (4 år) holder raslebøssen frem: – Vi har ellers fået en hundredeseddel og to halvtredsere ..

Far: – Ja, jo, tusind tak for det og ha' en god dag .. (døren lukker).

Jonas: – Vi fik en guldmønt! Boller op og boller ned .. (raslende med indsamlingsbøssen).

Jeg har taget børnene med ud at samle ind for Folkekirkens Nødhjælp (FKN). Vi er startet i en kirke på Østerbro, hvor vi fik tildelt 1. en indsamlingsrute med en gade i et kvarter med rækkehuse, 2. tre madpakker, 3. et navneskilt, 4. en raslebøsse med organisationens logo i form af det kristne symbol – en fisk – og 5. en stak girokort til de husstande, hvor der ikke er nogen hjemme.

Indsamlingen starter for sent

Jonas og Rebecca spiser allerede deres madpakker på vej hen til vores rute. Madpakkerne er en god indsamlerservice.

Og så går vi i gang med at stemme dørklokker. Jonas og Rebecca gør arbejdet, jeg glatter ud, når Jonas på fire år går over grænsen i sine kommentarer til størrelsen af folks donationer, og når Rebecca på otte år i generthed glemmer at sige noget, når folk åbner op.

Det sidste er dog nærmest unødvendigt. Når folk ser, at det er FKN, der samler ind, stiller de ingen spørgsmål til formålet, men finder konanter frem og putter i bøssen.

FKN er et *brand*.

Problemet er til gengæld, at der ikke er nogen hjemme i mindst halvdelen af husene, og det går i den grad ud over det kontante resultat. Indsamlingen på Østerbro er først startet efter klokken 11.30. Forklaringen er, at søndagsgudstjenesten først skal overstås.

I min optik et misforstået hensyn, og jeg er sikker på, at Vorherre deler den opfattelse.

Fejlagtig kirkedørskommunikation

En ganske særlig detalje på Østerbro giver FKN lidt ridser i indsamlingslakken.

Da vi blåfrosne af kulde vender tilbage med indsamlingsbøssen til kirken, er den mørkegrønne kirkedør låst, og et skilt med en pil fortæller, at man skal gå til højre. Vi følger kirken rundt, men der er ingen åbne døre. Alt er hermetisk lukket. Det er hamrende koldt, og dér står man med en bøsse fuld af penge, som man så inderligt ønsker skal gøre gavn under varmere himmelstrøg – og tæsker løs på en massiv kirkedør.

Jeg ringer til kirken, og telefonsvareren giver mig kirkens åbningstider.

Omsider kommer en dame på cykel, der har med indsamlingen at gøre. Det viser sig, at pilen vender forkert.

Jeg får afleveret bøssen, og mens de flinke sognerødder tømmer min raslebøsse, brokker jeg mig højlydt over den dårlige kirkedørskommunikation, over vejret, over at folk ikke er hjemme etc. Jeg får serveret varm kaffe og kage. Det dulmer, men ændrer ikke afgørende på mit dårlige humør. Men så indtræder vendepunktet.

– Kan du lide fodbold? spørger en af sognerødderne og vifter mig om næsen med en stak fribilletter til FCK-Aab senere på måneden.

Sognene – et godt netværk

Det er ottende gang, at Folkekirkens Nødhjælp gennemfører en landsdækkende indsamling, og således har organisationen efterhånden fået opbygget stor indsamlingsekspertise og et unikt netværk, der består af 1.262 ud af landets 2.200 kirkesogne. Derudover samarbejder FKN med en række filialer af BG-Bank.

Årets indsamling gav 14 mio. kr., og pengene går til at stoppe 'den stille sult' i blandt andet Indien.

Jeg har ikke lagt specielt meget mærke til kampagnen i medierne. Men et par dage før indsamlingen bragte TV-Avisen et indslag om, at FKN manglede indsamlere. Årsagen skulle angiveligt være, at folk ikke ønskede at samle ind på grund af Muhammed-sagen. Godt plantet i TV-Avisen, og det tæller også med i *udviklings* samlede vurdering af indsamlingkampagnen.

Men indsamlingstidspunktet trækker til gengæld ned. Vores resultat på Østerbro blev 780 kr., og jeg er sikker på, at hvis vi var startet tidligere på dagen, kunne vi have samlet det dobbelte ind. Og det er da også tankevækkende, at imponerende 19.500 indsamlere 'kun' indsamler 14 mio. kr. – det er faktisk 'kun' omkring 700 kr. per raslebøsse – tommelfingerreglen ved den slags indsamlinger er, at hver indsamler i gennemsnit får 1.000 kr. i bøssen.

Fodboldbilletterne redder den lille hændelse med kirkedøren, så den samlede vurdering trods alt lyder på fire ud af fem indsamlingsbøsser.

MASKINEL MAGASINPOST

Id-nr. 42238

Returadresse:

Postboks 7777

7000 Fredericia

4 bøsser til FKN

Udvikling anmelder de private u-landsorganisationers landsindsamlinger i 2006.

Til grund for karaktergivningen i form af indsamlingsbøsser ligger en samlet vurdering af indsamlingsresultat, kampagnen og ikke mindst indhøstede erfaringer som indsamler på indsamlingsdagen. Folkekirkens Nødhjælps indsamling søndag den 5. marts var den første af årets syv humanitære landsindsamlinger.

